

Guia de l'estudiant

2001 | 2002

Universitat de Vic

**Diplomatura
d'Educació Social**

Facultat d'Educació

Primera edició: juliol de 2001

Edita: Servei de Publicacions de la Universitat de Vic

Carrer de Perot Rocaguinarda, 6. 08500 Vic. Tel. 93 889 48 77

Universitat de Vic. Carrer de la Sagrada Família, 7. 08500 Vic. Tel. 93 886 12 22. Fax 93 889 10 63

Impressió: Llibreria-Copisteria de la Universitat de Vic

Índex

Presentació	5
La Facultat d'Educació	7
Estructura	7
Òrgans de Govern	7
Departaments, professors i professionals de serveis	8
Calendari Acadèmic	11
Resum del Pla d'Estudis	13
Càrrega lectiva total	13
Ordenació temporal de l'ensenyament	13
Assignatures optatives	14
Assignatures de lliure elecció	14
Complements de Formació per estudiar Psicopedagogia	15
Programes de les assignatures	17
Assignatures obligatòries de 1r curs	17
Didàctica General	17
Llengua, Societat i Educació	19
Coneixement de l'Entorn	22
Psicologia del Desenvolupament	24
Teories i Institucions Contemporànies de l'Educació	26
Sociologia i Antropologia Social	29
Psicologia Social i de les Organitzacions	31
Educació Permanent	33
Assignatures obligatòries de 2n curs	35
Programes d'Educació de les Persones Adultes	35
Organització i Gestió d'Institucions Educatives No Formals	39
Intervenció Educativa sobre Problemes Fonamentals de Desadaptació Social	41
Pràctiques I	43
Noves Tecnologies Aplicades a l'Educació	45
Assignatures obligatòries de 3r curs	47
Pedagogia Social	47
Intervenció Socioeducativa en el Camp de les Discapacitats	51
Pràctiques II	53
Programes d'Animació Sociocultural	55
Formació Ocupacional	57
Assignatures optatives	45
Literatura i Societat	59
Desenvolupament Humà, Diversitat i Sostenibilitat	61

Mediació i Resolució de Conflictes	63
Psicologia de l'Adolescència.....	65
Intervenció Socioeducativa en l'Àmbit Familiar	68
Aspectes Sociològics i Psicopedagògics de la Tercera Edat	70
El Joc i l'Expressió Corporal com a Eines Educatives	71
Psicopatologia per a Educadors	73
Educació per a la Salut i Intervenció en Drogodependències	74
Assignatures de Lliure Elecció (comunes de la UV).....	77
Aula de Cant Coral I/II	77
Curs d'Iniciació al Teatre	79
Aproximació Interdisciplinària als Estudis de les Dones: l'Economia, la Cultura, l'Educació i la Salut	80
Gestió Turística i del Patrimoni Cultural per a un Desenvolupament Sostenible.....	83
El Desenvolupament Humà Sostenible: Cultura, Salut i Medi Ambient	85

Presentació

Benvolgut/da estudiant:

Amb aquestes quatre ratlles de presentació vull donar-te la benvinguda, en nom de tot el professorat i el personal dels serveis, a la Facultat d'Educació i a la Diplomatura d'Educació Social. En aquesta «Guia de l'estudiant» per al curs 2001-2002 hi trobaràs els programes de les assignatures d'Educació Social, amb el nom dels professors que les imparteixen, les metodologies, bibliografies i sistemes d'avaluació. És important que a l'inici de curs facis una bona lectura dels programes que cursaràs per fer-te una idea de l'enfocament, les temàtiques i les tasques que hauràs de realitzar. Un cop iniciat el curs, la «Guia» et servirà de referència constant: tingues en compte també que el mes de febrer canviaràs d'assignatures i en començaràs de noves. També has de tenir en compte que els nostres estudis són de caràcter presencial. En aquest sentit, l'assistència continuada a classe és un factor que es valora per part dels professors.

Esperem que aquesta documentació que et fem arribar et sigui d'utilitat i et recomanem que la tinguis sempre a mà per poder-la consultar. Finalment, et desitgem un bon curs acadèmic i que les previsions que el professorat i personal de serveis hem planificat es corresponguin amb la pràctica diària amb l'objectiu d'oferir una bona formació universitària.

Antoni Tort i Bardolet
Degà de la Facultat d'Educació

La Facultat d'Educació

Estructura

La Facultat d'Educació de la Universitat de Vic imparteix els següents ensenyaments:

- Mestre. Especialitat Educació Infantil
- Mestre. Especialitat Educació Primària
- Mestre. Especialitat Educació Especial
- Mestre. Especialitat Llengua Estrangera
- Mestre. Especialitat d'Educació Física
- Educació Social
- Llicenciatura de Psicopedagogia
- Llicenciatura de Ciències de l'Activitat Física i l'Esport

Les unitats bàsiques de docència i recerca de la Facultat són els Departaments, que agrupen els professors d'una mateixa àrea disciplinària. Actualment hi ha sis Departaments:

- Departament de Ciències i Ciències Socials
- Departament de Ciències de l'Educació
- Departament d'Educació Especial
- Departament d'Educació Infantil
- Departament d'Expressions
- Departament de Filologia

Al capdavant de cada Departament hi ha un professor/professora que exerceix de coordinador.

Òrgans de govern

El Deganat

La gestió ordinària en el govern i administració de la Facultat correspon al Deganat, constituït pels següents membres:

- Antoni Tort i Bardolet, degà
- Sebastià Riera i Cusí, cap d'Estudis
- Pere Pujolàs i Maset, coordinador dels estudis d'Educació Social
- Robert Ruiz i Bel, coordinador dels estudis de Psicopedagogia
- Joan Soler i Mara, coordinador dels estudis de Mestre

La Junta de Facultat

És l'òrgan col·legiat de govern de la Facultat.

Està constituïda per:

- El degà de la Facultat, que la presideix.
- La resta de membres del deganat de la Facultat.
- Els caps de departament.
- Dos representants del professorat amb docència plena o exclusiva a la Facultat.
- Dos estudiants de la Facultat.
- Un representant del personal no docent destinat a la Facultat.

Departaments, professorat i professionals dels serveis

Departament de Ciències i Ciències Socials

Cap: Josep Casanovas i Prat
Professors: Josep Ayats i Bancells
Miquel Caballeria i Suriñach
Pau Casañas i Xuriach
Dolors Anton i Solà
Marta Marimon i Martí
Jordi Martí i Feixas
Joan Mir i Tubau
Santiago Ponce i Vivet
Ramon Rial i Carbonell
Sebastià Riera i Cusí
Andreu Roca i Prat
Carme Sanmartí i Roset
Jacint Torrents i Buxó
Joan Vancells i Flotats

Departament de Ciències de l'Educació

Cap: Esther Fatsini Matheu
Professors: Jaume Carbonell i Sebarroja
Isabel Carrillo i Flores
Miquel Casanovas i Prat
Eulàlia Collelldemont i Pujadas
Rosa Guitart i Aced
Cristina Jurado i Verdaguer
Ramon Plandiura i Vilacís
Anna Pujol i Costa
Xavier Rambla i Marigot
Sònia Reig i Orta
Josep Santacreu i Tañà
Àngel Serra i Jubany
Núria Simó i Gil
Ramon Sitjà i Domènech
Joan Soler i Mata
Montserrat Solerdelcoll i Ralló
Antoni Tort i Bardolet
Joan Vera i Saucedo
Jordi Verdaguer i Gorchs

Departament d'Educació Especial

Cap: Robert Ruiz i Bel
Professors: Montserrat Benlloch i Burrull
Jaume Carbonés i López
Isabel Carrera i Blancafort
Montserrat Castells i Clota

Ramon Coma i Ferrer
Manel Dionís Comas i Mongay
Fina Cullell i Suriñach
Josep Font i Roura
Assumpció Guillén i Font
José Ramón Lago Martínez
Olga Pedragosa i Xuclà
Núria Prat i Bau
Pere Pujolàs i Maset
Gemma Riera i Romero
M. Rosa Roca i Tañà
Joan Sala i Baiget
Núria Tarré i Gallart
Jesús Valero i García

Departament d'Educació Infantil

Cap: Núria Franc i Batlle
Professors: Àngel Alsina i Pastells
Irene Balaguer i Felip
M. Carme Bernal i Creus
M. Teresa Buscart i Corominas
M. Antònia Canals i Tolosa
Miquel Casadevall i Ginestet
Providència Daufí i Moreso
M. Teresa Feu i Vidal
Teresina Maideu i Puig
Maite Pujol i Mongay
Neus Sol i Mauri

Departament d'Expressions

Cap: Josep Vernis i Burés
Professors: Joan Arumí i Prat
Sebastià Bardolet i Mayola
Miquel Pérez i Mas
Dolors Rusiñol i Cirera
Arnau Vernis i Llambias

Departament de Filologia

Cap: Teresa Puntí i Jubany
Professors: Francesc Codina i Valls
Jordina Corominas i Subirats
Marta Corominas i Salom
Assumpta Fargas i Riera
Josep Fornols i Puigoriol
Josep Gallart i Bau
Núria Medina i Casanovas
Ronald Puppo i Bunds
Modest Reixach i Pla
Carme Rubio i Larramona

Segimon Serrallonga i Morer
Josep Tió i Casacuberta
Ricard Torrents i Bertrana
Anna Vallbona i González

Coordinació Pràctiques: Providència Daufí i Moreso

Professionals dels Serveis

Secretaria Acadèmica: Elisabet Vila i Sala
Secretàries de Direcció: Dolors Ruiz i Zafra
Marta Peix i Cabanes
Secretària de Pràctiques: Dolors Muñoz i Vilaseca
Secretàries auxiliars: Rosa M. Guix i Godayol
Laura Campas

Calendari acadèmic

1r Curs

Rebuda dels estudiants: 1 d'octubre, a 2/4 de 5 de la tarda

Docència del 1r quadrimestre: de l'1 d'octubre al 25 de gener

Exàmens:

1a convocatòria: del 28 de gener al 8 de febrer

2a convocatòria: del 2 al 8 de juliol

Docència del 2n quadrimestre: del 18 de febrer al 7 de juny

Exàmens:

1a convocatòria: del 17 de juny a l'1 de juliol

2a convocatòria: del 2 al 16 de setembre

2n i 3r Curs

Docència del 1r quadrimestre: del 24 de setembre al 14 de desembre

Exàmens:

1a convocatòria: del 17 al 21 de desembre i del 8 a l'11 de gener

2a convocatòria: del 2 al 8 de juliol

Pràctiques: del 14 de gener a l'1 de març

Docència del 2n quadrimestre: de l'11 de març al 7 de juny

Exàmens:

1a convocatòria: del 17 de juny a l'1 de juliol

2a convocatòria: del 2 al 16 de setembre

Dies festius:

12 d'octubre de 2001, divendres, festa estatal

1 de novembre de 2001, dijous, Tots sants

2 de novembre de 2001 (pont), divendres

6 de desembre de 2001, dijous, festa estatal

7 de desembre de 2001 (pont), divendres

23 d'abril de 2002, dimarts, festa patronal de la UV, Sant Jordi

1 de maig de 2002, dimecres, festa estatal

20 de maig de 2002, dilluns, Segona pasqua

5 de juliol de 2002, divendres, Festa major de Vic

11 de setembre de 2002, dimecres, Diada nacional de Catalunya

Vacances:

Nadal: del 22 de desembre de 2001 al 7 de gener de 2002, ambdós inclosos

Setmana santa: del 25 de març de 2002 a l'1 d'abril de 2002, ambdós inclosos

Resum del Pla d'Estudis

Càrrega lectiva total

L'estudiant ha de completar un currículum de 194 crèdits, distribuïts de la manera següent:

Matèries Troncals:	95 crèdits
Matèries Obligatòries:	60 crèdits
Matèries Optratives:	18 crèdits
Matèries de Lliure Elecció:	21 crèdits
Total:	194 crèdits

Ordenació temporal de l'ensenyament

PRIMER CURS		C.A.	
Anuals			
Llengua, Societat i Educació		9	
Didàctica General		9	
Coneixement de l'Entorn		9	
Psicologia del Desenvolupament		9	
Primer Quadrimestre	C.A.	Segon Quadrimestre	C.A.
Sociologia i Antropologia Social	6	Educació Permanent	6
Teories i Instituc. Contempor. d'Educac.	6	Psicologia Social i de les Organitzacions	6

SEGON CURS		C.A.	
Anuals			
Programes d'Educació de les Persones Adultes		9	
Organització i Gestió d'Institucions Educatives no Formals		9	
Intervenció Educativa sobre Problemes Fonamentals de Desadaptació Social		9	
Pràctiques I		16	
Primer Quadrimestre	C.A.	Segon Quadrimestre	C.A.
Optativitat i/o Lliure Elecció	12	Noves Tecnologies Aplicades a l'Educació	6
		Optativitat i/o Lliure Elecció	6

Anuals

Pedagogia Social		9	
Intervenció Socioeducativa en el camp de les Discapacitats		9	
Pràctiques II		16	
Primer Quadrimestre	C.A.	Segon Quadrimestre	C.A.
Programes d'Animació Sociocultural	6	Formació Ocupacional	6
Optativitat i Lliure Elecció	21		

Assignatures optatives

(Només per als estudiants de 2n i 3r curs)

	Crèdits	Quadrimestre	Bloc
Mediació i Resolució de Conflictes	6	1r	(Bloc D)
Psicopatologia per a Educadors	6	1r	(Bloc D)
Aspectes Sociològics i Psicopedagògics de la Tercera Edat	6	1r	(Bloc D)
Educació per a la salut i intervenció en drogodependències	6	1r	(Bloc E)
Psicologia de l'Adolescència	6	1r	(Bloc E)
Intervenció Sòcioeducativa en l'Àmbit Familiar	6	1r	(Bloc E)
Literatura i Societat	6	2n	(Bloc F)
Desenvolupament Humà, Diversitat i Sostenibilitat	6	2n	(Bloc F)
El Joc i l'Expressió Corporal com a Recurs Educatiu	6	2n	(Bloc F)

Assignatures de lliure elecció

Són aquelles que l'alumne pot triar lliurement per tal de configurar d'una manera flexible el seu currículum. L'alumne ha d'assolir, al llarg dels seus estudis, un total de 21 crèdits de lliure elecció i, a fi d'obtenir-los, podrà optar entre les assignatures optatives o de lliure elecció ofertes per la pròpia carrera o per qualsevol de les que s'imparteixen a la Universitat de Vic, com per exemple les que figuren en el darrer apartat d'aquesta Guia.

L'horari de classes d'Educació Social permetrà cursar assignatures de Psicopedagogia i de Magisteri com a crèdits de lliure elecció:

Bloc D (1r Q): - Psicopedagogia de les Matemàtiques
 - Intel·ligència emocional
 - Introducció al Cristianisme

Bloc E (1r Q): - Taller d'Expressió en Llengua Anglesa
 - Intervenció Psicopedagògica a 2n Cicle d'Educació Infantil
 - Matemàtiques a partir de l'Entorn
 - Dinàmica de Grups

- Bloc F (2n Q):
- Intervenció Psicopedagògica i Currículum Escolar
 - Educació i Serveis Públics a la Unió Europea
 - Filosofia de l'Educació
 - Art i Museus a Catalunya

A més a més es poden obtenir crèdits de lliure elecció, per la via de reconeixement, per estudis o activitats realitzades extracadèmicament, sense equivalència amb assignatures del Pla d'Estudis (Vegeu la *Guia de la UV*).

El reconeixement es contempla en els casos següents:

- a. Estudi d'idiomes a l'Escola d'Idiomes de la UV.
- b. Realització de pràctiques en empreses o institucions públiques o privades.
- c. Estades d'estudis a l'estranger en el marc de convenis internacionals subscrits per la Facultat d'Educació de la UV.
- d. Participació a les activitats contemplades en els convenis que la UV té signats amb altres institucions.

Complements de formació per estudiar Psicopedagogia

Per accedir a la llicenciatura de Psicopedagogia des de la Diplomatura d'Educació Social, cal cursar els següents complements de formació:

- Mètodes, Disseny i Tècniques d'Investigació Psicològica (6 crèdits)
- Processos Psicològics Bàsics (6 crèdits)
- Psicologia de la Personalitat (6 crèdits)
- Organització del Centre Escolar (4 crèdits)
- Psicologia de l'Educació (4 crèdits)

Aquests complements de formació es poden cursar abans d'accedir a la llicenciatura de Psicopedagogia (com a assignatures de lliure elecció de la diplomatura d'Educació Social) o bé durant el primer curs de la llicenciatura.

Assignatures obligatòries de primer curs

Didàctica General

PROFESSORA: Núria SIMÓ i GIL

Anual. 9 crèdits

OBJECTIUS:

A través de l'assignatura de Didàctica General es pretén assolir els objectius següents: a) Identificar i analitzar els aspectes bàsics que configuren la problemàtica global del treball educatiu; b) Aprofundir en els fenòmens que es produeixen en una relació educativa durant els processos d'ensenyament i aprenentatge; c) Conèixer, aplicar i valorar estratègies metodològiques i recursos que permetin elaborar pautes pràctiques en l'àmbit de l'educació social.

CONTINGUTS:

Els continguts que es detallen a continuació articulen el programa de l'assignatura a l'entorn de nuclis temàtics que permeten relacionar els diferents elements implicats en la pràctica educativa.

1. Introducció
 - 1.1. Què és la Didàctica?
 - 1.2. L'acció educativa: educand, educador i procés educatiu.
2. Les finalitats educatives
 - 2.1. Necessitats educatives de la societat actual
 - 2.2. Finalitats de l'educació avui
 - 2.3. Àmbits d'actuació de l'educació social
3. L'educador
 - 3.1. Funcions de l'educador
 - 3.2. Àmbits d'actuació: pràctica, teoria i experiència educadora
 - 3.3. La presa de decisions en l'actuació educativa
4. L'educand
 - 4.1. Atenció a la diversitat
 - 4.2. Les expectatives davant del procés d'ensenyament i aprenentatge
 - 4.3. L'ambient d'aprenentatge i les relacions de grup: afectivitat i comunicació
5. Currículum
 - 5.1. Models de currículum
 - 5.2. Currículum ocult
 - 5.3. Currículum com a procés de presa de decisions
6. Intervenció educativa en una institució
 - 6.1. Anàlisi del context educatiu
 - 6.2. Intencions educatives
 - 6.3. Planificació didàctica
 - 6.4. Recursos i estratègies per ensenyar i aprendre
 - 6.5. Avaluació

METODOLOGIA:

En l'assignatura es faran servir diferents estratègies didàctiques d'entre les quals podríem assenyalar: visites

a institucions educatives, conferències, exposició de materials. Es combinaran les explicacions per part de la professora amb treballs en grup, discussions i treball individual.

AVALUACIÓ:

Per a l'avaluació caldrà realitzar les següents activitats

- * Dues proves escrites
- * Realització de treballs individuals
- * Treball en grup relacionat amb el tema 6 del programa
- * Es valorarà la participació en el desenvolupament de les sessions de treball i en les diferents activitats.

BIBLIOGRAFIA :

- Amorós, P. i Ayerbe, P. *Intervención educativa en inadaptación social*. Madrid: Síntesis Educación. 2000.
- Barnes, D. *De la comunicación al currículum*. Madrid: Aprendizaje. Visor. 1994.
- Boix, T.; Viché, M. *Animación y gestión cultural*. València: Grup Dissabte. 1990.
- Cela, J. *Amb lletra petita*. Barcelona: Ed. 62/Rosa Sensat. 1996.
- Delors, J. (coord.) *Educació: Hi ha un tresor amagat a dins. Informe per a la UNESCO de la Comissió Internacional sobre Educació pel segle XXI*. Barcelona: Centre Unesco de Catalunya. 1996.
- García Martínez, J. A. *Trabajo social y animación sociocultural. La dimensión pedagógica de la acción social*. València: Nau llibres. 1991.
- Gimeno, J; Pérez, A. *Comprender y transformar la enseñanza*. Madrid: Morata. 1992.
- Franch, J.; Martinell, A. *Animar un proyecto de educación social. La intervención en el tiempo libre*. Barcelona: Paidós. 1994.
- Fullana, J. (coord.) *Els àmbits de treball de l'educador social*. Malaga: Aljibe. 1999.
- Loughlin, C.E.; Suina, J.H. *El ambiente de aprendizaje: Diseño y organización*. Madrid: Morata/MEC. 1987.
- Olweus, D. *Conductas de acoso y amenaza entre escolares*. Madrid: Morata. 1998.
- Parcerisa, A. *Didáctica en la educación social*. Barcelona: Graó. 1999.
- Perrenoud, Ph. *La construcción del éxito y del fracaso escolar*. Madrid: Morata. 1996.
- Pérez-Campanero, M. P. *Cómo detectar la necesidades de intervención socioeducativa*. Madrid: Narcea. 1994.
- Pérez Gómez, A. *La cultura escolar en la sociedad neoliberal* Madrid: Morata. 1998.
- Pérez Serrano, G. *Elaboración de proyectos sociales. Casos prácticos*. Madrid: Narcea. 1993.
- Roselló, R. *El disseny de Projectes Socioculturals*. Barcelona: IMAE. 1990.
- Stenhouse, L. *Investigación y desarrollo del currículum*. Madrid: Morata. 1987
- Torres, J. *El currículum oculto*. Barcelona: Morata. 1991
- Torres, J. *Globalización e interdisciplinariedad: El currículum integrado*. Madrid: Morata. 1994
- Trilla, J. *La educación fuera de la escuela*. Barcelona: Ariel. 1993.
- Ventosa, V.J. *Intervención socioeducativa*. Madrid: CCS. 1997.
- Zabala, A. *La práctica educativa*. Barcelona: Graó. 1995

Llengua, Societat i Educació

PROFESSORA: Teresa PUNTÍ i JUBANY

Anual, 9 crèdits.

OBJECTIUS:

Fer reflexionar l'educador sobre el fet lingüístic analitzant la diversitat lingüística, la situació actual de la llengua catalana a nivell social i educatiu i el seu plantejament didàctic. Tot això donant instruments per a millorar la seva capacitat d'expressió oral i escrita i aprofundint en el coneixement i el domini de la llengua catalana.

CONTINGUTS:

1. Llengua i comunicació:
 - 1.1. Text i context. Usos lingüístics i situacions comunicatives. Emissor, objectius, funcions i destinari/s del text. Coherència i cohesió del text. Text oral i text escrit. La tipologia textual. El procés d'elaboració del text. L'eficàcia del text.
 - 1.2. Pràctiques d'expressió oral i escrita: Observació i anàlisi de models: el text descriptiu, el narratiu, l'expositiu, l'argumentatiu i l'instructiu.
2. Llengua i societat:
 - 2.1. L'estructura social i la llengua: La diversitat i la desigualtat. La transformació de l'estructura social i el paper de la llengua.
 - 2.2. La diversitat lingüística. Els prejudicis lingüístics.
 - 2.3. Les variables socials i la llengua: Les variables i els grups socials. La classe social. Les xarxes socials. L'àmbit d'ús. Contacte de llengües i conflicte lingüístic.
 - 2.4. Llengua i poder: El poder en l'ús lingüístic. Els capitals econòmics, culturals, lingüístics, socials i simbòlics. Els camps socials. Les normes socials i els hàbits lingüístics. Les ideologies lingüístiques.
 - 2.5. La llengua i els mitjans de comunicació.
 - 2.6. Els processos de manteniment, de substitució i d'expansió lingüística. La planificació lingüística.
3. Llengua i ensenyament:
 - 3.1. L'aprenentatge natural i escolar de la L1 i de la L2. Llengües, ètnies i cultures a l'ensenyament.
 - 3.2. L'ensenyament del català als adults: recursos per a desenvolupar les habilitats comunicatives. Programes i certificats.
 - 3.3. L'animació a la lectura: materials i recursos.
 - 3.4. El paper de la llengua a l'educació no formal: estratègies lingüístiques per a l'animació i la dinamització de grups. La conversa i l'entrevista.

METODOLOGIA I AVALUACIÓ

El programa de l'assignatura es portarà a terme mitjançant l'exposició de diferents temes per part del professor a classe i la participació dels alumnes a través de la realització i posterior discussió d'exercicis puntuals, així com de lectures d'articles diversos.

Atès el caràcter de taller de la primera part de l'assignatura és indispensable la participació en el treball a l'aula i la realització de totes les pràctiques programades. També caldrà confeccionar un treball escrit corresponent a la segona part i realitzar una exposició sobre el darrer punt del programa. Les característiques de cada treball així com el seu calendari es concretaran a l'inici de curs.

Hi haurà dues proves parcials al llarg del curs. L'examen final, al mes de juny, podrà representar, per als qui vulguin, una recuperació de la primera, de la segona, o de tots dues.

La nota final de curs serà la mitjana de les proves, de les pràctiques d'expressió, del treball escrit, de l'exposició i del conjunt de qualificacions derivades dels exercicis puntuals fets a classe o a casa i de la participació de l'alumne a classe. Caldrà que cadascun dels diversos apartats estigui aprovat per tal que aquests puguin fer mitjana.

BIBLIOGRAFIA

- Actes del 2n simposi sobre l'ensenyament del català a no-catalanoparlants*. 2 volums. Vic: Eumo Editorial, 1991-92.
- Actes del simposi internacional Drets lingüístics i drets culturals a les regions d'Europa*. Barcelona: Generalitat de Catalunya, 1995.
- Articles de Didàctica de la Llengua i de la Literatura. *Llengües, ètnies i cultures a l'ensenyament*, núm. 23, gener de 2001.
- Artigal, J.M. (coord.) *Els programes d'immersió als territoris de llengua catalana. Estat de la qüestió*. Barcelona: Fundació Jaume Bofill, 1995.
- Artigal, J.M. *La immersió a Catalunya*. Vic: Eumo Editorial, 1989.
- Aznar, S.; Terradellas, M.R (coord.). *Incorporació tardana de l'alumnat estranger. 2n simposi Llengua, educació i immigració*. Girona: ICE UdG/ Ed. Horsori, 1999.
- Badia, D; Vila, M. *Jocs d'expressió oral i escrita*. Vic: Eumo Editorial, 1984.
- Badia, J. et al. *El llibre de la llengua catalana. Per a escriure correctament el català*. Barcelona: Castellnou, 1997.
- Bassols, M. *Les claus de la pragmàtica*. Vic: Eumo Editorial, 2001.
- Bibiloni, G. *Llengua estàndard i variació lingüística*. València: 3 i 4, 1997.
- Boix, E. Triar no és traïr. *Identitat i llengua en els joves de Barcelona*. Barcelona: Edicions 62, 1993.
- Boix, E; Vila, F.X. *Sociolingüística de la llengua catalana*. Barcelona: Ariel, 1998.
- Bourhis, R.Y; Leyens, J.P. *Estereotipos, discriminación y relaciones entre grupos*. Madrid: McGraw-Hill, 1996.
- Bryant, S. *Com explicar contes*. Barcelona: Biblària, 1996.
- Cassany, D. *La cuina de l'escriptura*. Barcelona: Empúries, 1993.
- Cassany, D.; Luna, M.; Sanz, G. *Ensenyar llengua*. Barcelona: Graó, 1998.
- Coromina, E. *Pràctiques d'expressió i comunicació*. Vic: Eumo Editorial, 1993.
- Cotano, À. *Les llengües minoritzades a Europa*. València: 3 i 4, 2000.
- Delgado, M. *Diversitat i integració*. Barcelona: Edicions 62, 1998.
- Delors, J. (coord.). *Educació: hi ha un tresor amagat a dins*. Informe per a la UNESCO de la Comissió Internacional sobre Educació per al segle XXI. Barcelona: Centre Unesco de Catalunya, 1996.
- Departament de Cultura. *Pla General de Normalització Lingüística. Educació, recerca i joventut*. Barcelona: Departament de Cultura. Generalitat de Catalunya, 1995.
- Direcció General de Política Lingüística. *Estudis i propostes per a la difusió de l'ús social de la llengua catalana*. Vol 1, 2, 3 i 4. Barcelona: Departament de Cultura. Generalitat de Catalunya, 1991.
- Disseny curricular. Ensenyament Primari*. Barcelona: Generalitat de Catalunya, 1990.
- Elizasu, C. *La animación con personas mayores*. Madrid: Editorial CCS, 1999.
- Escola del Baix. "L'educació en la seva dimensió del lleure" dins *Renovació pedagògica*, núm 10, 1995.
- Esteban, C. i altres. *El animador/4. Comunicador y festivo*. Madrid: Editorial CCS, 1995.
- Feixa, C. *La joventut com a metàfora*. Barcelona: Secretaria General de Joventut. Generalitat de Catalunya, 1993.
- Giner, S. (dir.) *La societat catalana*. Barcelona: Institut d'Estadística de Catalunya, 1998.
- Inglès, J. *Els espais compartits en l'oferta lingüística. Elements per a les bases d'un projecte de normalització*.

- Barcelona: El Llamp, 1990.
- Institut de Sociolingüística Catalana. *Bibliografia sociolingüística del català 1*. Barcelona: Departament de Cultura. Generalitat de Catalunya, 1994.
- Junyent, C. *La diversitat lingüística*. Barcelona: Octaedro, 1999.
- López del Castillo, Ll. *Gramàtica del català actual*. Barcelona: Edicions 62, 1999.
- López del Castillo, Ll. *Llengua standard i nivells de llenguatge*. Barcelona: Ed. Laia, 1976.
- Marí, I. *Plurilingüisme europeu i llengua catalana*. València: Universitat de València, 1996.
- Miguélez, F.; García, T.; Rebollo, T.; Sánchez, C.; Romero, A. *Desigualtat i canvi. L'estructura social contemporània*. Barcelona: Proa-Universitat Autònoma de Barcelona, 1997.
- Mollà, T. (ed.) *Política i planificació lingüístiques*. Alzira: Bromera, 1997.
- Mollà, T. *La llengua dels mitjans de comunicació*. Alzira: Bromera, 1990.
- Mollà, T.; Palanca, C. *Curs de sociolingüística 1*. Alzira: Bromera, 1989.
- Mollà, T.; Viana, A. *Curs de sociolingüística 2*. Alzira: Bromera, 1989.
- Mollà, T.; Viana, A. *Curs de sociolingüística 3*. Alzira: Bromera, 1991.
- Morera, M. *Expressió oral*. Barcelona: UOC, 1997.
- Parcerisa, A. *Didàctica en la educació social. Enseñar i aprendre fuera de la escuela*. Barcelona: Graó, 1999.
- Payrató, L. (coord.) *Oralment*. Barcelona: Publicacions de l'Abadia de Montserrat, 1998.
- Payrató, L. *Català col.loquial. Aspectes de l'ús corrent de la llengua catalana*. València: Universitat de València, 1996.
- Pomares, J. *Diccionari del català popular i d'argot*. Barcelona: Edicions 62, 1997.
- Pradilla, M.À. *Ecosistema comunicatiu. Llengua i variació*. Benicarló: Edicions Alambor, 1998.
- Pueyo, M. *Tres escoles per als catalans. Minorització lingüística i implantació escolar a Itàlia, França i Espanya*. Lleida: Pagès editors, 1996.
- Puig, G. i altres. *Treballs de sociolingüística catalana 14/15*. València: Eliseu Climent (editor), 2000.
- Pujolar, J. *De què vas, tio?* Barcelona: Empúries, 1997.
- Reixach, M. (coord.) *El coneixement del català. Anàlisi de les dades del cens lingüístic de 1991 de Catalunya, les Illes Balears i el País Valencià*. Barcelona: Departament de Cultura. Generalitat de Catalunya, 1997.
- Rodari, G. *Gramàtica de la fantasia*. Barcelona: Columna, 1997.
- Rodari, G. *Exercicis de fantasia*. Barcelona: Columna, 1997.
- Romans, M.; Viladot, G. *La educación de las personas adultas*. Barcelona: Paidós, 1998.
- Rubio, J.; Puigpelat, F. *Com parlar en públic*. Barcelona: Pòrtic, 1999.
- Serra, J. M. *Immersió lingüística, rendiment acadèmic i classe social*. Barcelona: Horsori, 1997.
- Serra, M. *Verbàlia*. Barcelona: Empúries, 2000.
- Serrano, S. *Comprendre la comunicació. El llibre del sexe, la poesia i l'empresa*. Barcelona: Proa, 2000.
- Trilla, J. *Otras educaciones. Animación sociocultural, formación de adultos y ciudad educativa*. Barcelona: Anthropos, 1993.
- Tuson, A. *Anàlisi de la conversa*. Barcelona: Empúries, 1995.
- Vallverdú, F. *Velles i noves qüestions sociolingüístiques*. Barcelona: Edicions 62, 1998.
- Vila, I. (coord.) *Bilingüisme i educació*. Barcelona: UOC-Proa, 1998.
- Vila, I. *El català i el castellà en el sistema educatiu de Catalunya*. Barcelona: Horsori, 1995.

Coneixement de l'Entorn

PROFESSOR: Josep CASANOVAS i PRAT

CARACTERÍSTIQUES: Anual. 9 crèdits.

INTRODUCCIÓ:

En els diferents àmbits de l'educació social, l'entorn és un element important per entendre el treball que es realitza. No podem deslligar el comportament ni les característiques de les persones i les institucions amb què treballen els educadors/es socials sense tenir en compte l'entorn en què s'han format, si bé no és fàcil relacionar les característiques d'una institució o l'actuació d'una persona amb el seu entorn personal, familiar o col·lectiu. Per tot això, una base sobre com interpretar críticament la nostra societat és útil als educadors/es socials per tal de desenvolupar la seva tasca, perquè serveix per situar el seu treball en el conjunt de la societat, i també perquè dóna pistes sobre les possibilitats d'intervenció. En definitiva, perquè dóna una visió més àmplia que la simple intervenció especialitzada, a resoldre problemes puntuals deslligats del seu entorn.

OBJETIUS:

Aquesta assignatura tracta el medi social, econòmic i cultural de Catalunya, tenint en compte que forma part d'una realitat global, amb els objectius de:

- 1.- Donar elements per interpretar críticament el món canviant en què vivim.
- 2.- Tractar l'entorn característic dels principals àmbits d'actuació de l'educació social.
- 3.- Treballar procediments d'anàlisi de la societat.

PROGRAMA:

1. Presentació.
2. Introducció a l'entorn.
3. El territori.
 - 3.1. L'espai i la seva representació.
 - 3.2. La globalització, una escala mundial.
 - 3.3. La divisió territorial.
 - 3.4. El món urbà.
 - 3.5. L'habitatge.
 - 3.6. Anàlisi de barris.
4. El canvi social.
 - 4.1. El temps i el canvi.
 - 4.2. El progrés i el desenvolupament.
 - 4.3. Violència i canvi.
5. El coneixement social.
 - 5.1. La ciència com a forma de coneixement.
 - 5.2. Característiques del coneixement social.
 - 5.3. La recerca social.
6. La població.
 - 6.1. La població mundial.
 - 6.2. L'evolució demogràfica.
 - 6.3. L'estructura de la població.
7. L'economia.

- 7.1. L'evolució econòmica.
- 7.2. Treball i atur.
- 8. L'organització social.
 - 8.1. La democràcia i les institucions.
 - 8.2. L'estat del benestar.
 - 8.3. Associacionisme i moviments socials.

METODOLOGIA:

L'assignatura es basarà en l'explicació del programa per part del professor, la participació dels estudiants a classe, exercicis individuals i en grups. Els estudiants hauran de preparar un treball d'exposició oral a classe.

AVALUACIÓ:

- Dues proves parcials.
- Un treball d'anàlisi de barris.
- Una exposició oral.
- Les activitats de classe.

BIBLIOGRAFIA:

- Anuari Estadístic de Catalunya*. Barcelona: Institut d'Estadística de Catalunya, 2001.
- Anuari, l'*. Barcelona: Premsa Catalana, 2001.
- Benejam, P; Pagès, J. *Enseñar y aprender ciencias sociales*. Barcelona: Institut Ciències de l'Educació UB, 1997.
- Bosque, J. et. al. *Pràcticas de geografía de la percepción y de la actividad cotidiana*. Vilassar: Oikos-Tau, 1992.
- Calaf, R. *Aprender a enseñar geografía*. Vilassar: Oikos-Tau, 1997.
- Carreras, C. *Geografía humana*. Barcelona: Edicions de la UB, 1998.
- Delors, J. *Educació: hi ha un tresor amagat a dins*. Barcelona: Centre Unesco de Catalunya, 1996.
- Diversos Autors, *Les desigualtats socials a Catalunya*, Barcelona: Editorial Mediterrània, 1999.
- Diversos Autors, *Memòria de Catalunya*. Barcelona: Taurus, 1997.
- Giner, S. (dir.). *La societat catalana*, Barcelona: Institut d'Estadística de Catalunya, 1998.
- Informe sobre el desarrollo humano 2000*. Madrid: Ediciones Mundi-Prensa, 2000.
- Jouvenel, H. de; Roque, M.A. (dir) *Catalunya a l'horitzó 2010*. Barcelona: Enciclopèdia Catalana, 1993.
- Maluquer, J. *Història econòmica de Catalunya*. Barcelona: Proa, 1998.
- Parcerisa, A. *Didáctica en la educación social*. Barcelona: Graó, 1999.
- Quivy, R.; Campenhoudt, L.V. *Manual de recerca en ciències socials*. Barcelona: Herder, 1997.
- Riquer, B. de; Culla, J.B. *El franquisme i la transició democràtica (1939-1988)*, Barcelona: Edicions 62, 2000.
- Risques, M. (dir). *Història de la Catalunya Contemporània*. Barcelona: Pòrtic, 1999.
- Romans, M. et. al. *De profesión: educador/a social*. Barcelona: Paidós, 2000.
- Trepat, C.A.; Comes, P. *El tiempo y el espacio en la didáctica de las ciencias sociales*. Barcelona: Graó, 1998.
- Trilla, J. i altres *Les ciutats que s'eduquen*. Barcelona: Diputació de Barcelona, 1999.

Psicologia del Desenvolupament

PROFESSORA: Montse BENLLOCH i BURRULL

Anual. 9 crèdits

OBJECTIUS:

Aquesta assignatura es proposa recórrer les diferents etapes del cicle vital, des de la infància fins a la senectut, oferint a l'estudiant d'Educació Social l'oportunitat de conèixer la diversitat i els canvis psicològics de les persones al llarg de la vida.

L'objectiu més important és donar alguns coneixements psicològics bàsics que permetin a l'Educador Social comunicar-se i interactuar de manera oportuna i eficaç amb persones de diferents edats, procedències, estats emocionals, cognitius i socials. Un altre objectiu és aproximar l'estudiant als textos psicològics, ajudant-lo a descobrir la seva utilitat com a recurs teòric i com a eina per a comprendre els esdeveniments abans de planificar o realitzar qualsevol intervenció socioeducativa.

CONTINGUTS:

Tema 1. Introducció.

El desenvolupament vist al llarg del cicle vital.

Algunes virtuts de l'enfocament del cicle vital versus la psicologia evolutiva.

Conceptes i definició de desenvolupament.

Aspectes biològics i ambientals dels canvis generacionals.

La influència cognitiva, afectiva i social en les crisis al llarg del cicle vital.

Aspectes normatius i no normatius

Tema 2. Des del naixement fins als 7 anys.

Aspectes cognitius d'aquesta fase. Dels esquemes d'acció a l'operativitat concreta.

Aspectes emocionals. De les conductes d'afecció a un principi d'autonomia bàsica.

Conflictes que el nen ha de superar amb els seus pares o tutors durant aquesta fase, i també amb els seus germans.

El fracàs escolar i les set intel·ligències de H. Gardner.

¿Per què els nens juguen tant durant aquest període? A què juguen?

El nen abandonat i el nen maltractat durant aquestes edats.

Tema 3. Des dels 7 fins als 12 anys

Desenvolupament cognitiu. Pensament operatori i construcció de les grans categories del coneixement racional: l'espai, el temps, la causalitat, el nombre, la geometria. Influència de les cultures familiars i de l'aprenentatge escolar en la conquesta d'aquestes categories.

El desenvolupament i el domini del aspectes formals del coneixement i del llenguatge.

Les activitats de planificació com a aprenentatge de la autonomia i la cooperació. Joc cooperatiu i competitiu.

Desenvolupament de la tipificació sexual i de gènere en aquest període.

Tema 4. L'adolescència.

La pubertat i la sexualitat.

Els canvis físics i la imatge del cos.

Aspectes emocionals de l'adolescència: rol de la infància, canvi en les figures identificatòries: la importància del grup d'iguals. Els ideals.

La violència.

Els canvis intel·lectuals: les operacions formals i els interessos metafísics en l'adolescència.

¿Com ajudar els adolescents a vèncer les seves dificultats?

Tema 5. L'edat adulta

La maduresa: aspectes emocionals.

L'elecció de parella i la constitució de la família. Diferents models familiars.

L'elecció professional. Angoixes i responsabilitats.

Beneficis i perjudicis de l'estructura familiar en el desenvolupament de la maduresa.

Experiències de maternitat i paternitat. Canvis en la dinàmica de la parella.

Crisis en l'edat adulta: trencament de parelles, pèrdua i canvi de treball.

Aspectes intel·lectuals de l'edat adulta.

¿Com ajudar les mares i els pares a resoldre les dificultats en la criança i educació dels fills?

Tema 6. La vellesa.

La jubilació, vivències en l'home i la dona.

Crisis d'adaptació en la vellesa: canvis físics.

Característiques cognitives de la vellesa.

Habitat i vellesa: dificultats d'autonomia. La soledat.

Aspectes emocionals de la vellesa. La necessitat de comunicació.

Variables relacionades amb el benestar en la vellesa: història viscuda i relacions familiars.

Com ajudar les persones en aquesta etapa de la vida a vèncer les seves dificultats?

METODOLOGIA:

Es realitzaran explicacions, anàlisis de textos, debats, i preparació individual i en grup de presentacions.

AVALUACIÓ:

Per a avaluar els estudiants es realitzaran dues proves escrites individuals al final de cada quadrimestre, a més d'un treball en grup. La nota final serà la mitjana de les tres avaluacions.

La primera prova i el treball seran eliminatoris de matèria. Si no s'aproven, els estudiants faran un examen d'aquesta part de l'assignatura al final.

Es imprescindible una assistència regular a classe.

BIBLIOGRAFIA:

Erikson, E. H. *El ciclo vital completado*. Barcelona: Paidós, 1985.

Feriegla, J. M. *Envejecer. Una antropología de la ancianidad*. Barcelona: Anthropos, 1992.

Freud, A. *Psicoanálisis del desarrollo del niño y del adolescente*. Barcelona: Paidós, 1985.

Gardner, H. *La mente no escolarizada*. Barcelona: Paidós, 1991/1993.

Marchesi, A; Carretero, M; Palacios, J. *Psicología evolutiva. 1. Teorías i Métodos*. Madrid: Alianza, 1983.

Martí. E. *Psicología Evolutiva. Teorías y ámbitos de investigación*. Barcelona: Anthropos, 1991.

Palacios, J; Marchesi, A; Carretero, M. *Psicología Evolutiva. 2. Desarrollo cognitivo y social del niño*. Madrid: Alianza, 1983.

Silvestre, N; Solé, M. R; Pérez, M; Jodar, M.. *Psicología Evolutiva. Adolescencia edad adulta y vejez*. Barcelona: CEAC, 1995.

Triadó C. *Psicología Evolutiva*. Barcelona: Eumo Editorial, UB, UAB, 1993.

Vega, J.L; Bueno, B. *Desarrollo adulto y envejecimiento*. Madrid: Síntesis, 1995.

Zacarés, J. J; Serra, E. *La madurez personal Perspectiva desde la psicología*. Madrid: Pirámide, 1998.

Teories i Institucions Contemporànies de l'Educació

PROFESSOR: Joan SOLER MATA

CARACTERÍSTIQUES DE L'ASSIGNATURA: Quadrimestral; 6 crèdits.

OBJECTIUS:

A través de l'assignatura Teories i Institucions Contemporànies de l'Educació es pretén formar els estudiants de primer curs d'Educació Social en:

- a. una visió dels fenòmens educatius des de l'àmbit de l'educació social.
- b. un coneixement dels corrents educatius més rellevants que s'han desenvolupat al llarg de l'època contemporània, i l'aplicació que han tingut a través de les institucions educatives i els seus agents.
- c. una reflexió sobre les actuals perspectives en l'educació i en la pedagogia.

CONTINGUTS:

Bloc I: Aproximació a l'educació.

1. El concepte d'educació.
 - 4.1. Les dimensions de l'educació. Educació i socialització. L'educació social.
 - 4.2. L'estudi de l'educació. La pedagogia i les ciències de l'educació.
2. Els àmbits de l'educació. L'educació formal, no formal i informal.
 - 2.1. Les institucions educatives i els agents de socialització.
 - 2.2. Les institucions educatives no formals.
 - 2.3. La ciutat educativa.

Bloc II: Un balanç de la pedagogia contemporània (segles XIX i XX).

3. El mapa de la pedagogia contemporània: de l'*Emilia Franksenstein*.
4. La pedagogia activa.
 - 4.1. John Dewey i l'educació democràtica.
 - 4.2. L'evolució de les institucions de protecció de menors.
 - 4.3. L'educació fora de l'escola: les colònies escolars i l'educació en el lleure.
5. La pedagogia socialista i marxista.
 - 5.1. Educació i treball. La formació professional.
 - 5.2. Makarenko i el valor de la col·lectivitat.
 - 5.3. La democratització de l'educació i l'escola única.
6. Les pedagogies antiautoritàries.
 - 6.1. Paul Robin i la visió anarquista de l'educació integral.
 - 6.2. La pedagogia institucional. L'autogestió en l'educació.
7. Les pedagogies crítiques.
 - 7.1. Freire i la pedagogia alliberadora.
 - 7.2. Milani i la pedagogia de Barbiana.
 - 7.3. Illich i el moviment de la desescolarització.

Bloc III: Algunes perspectives pedagògiques del segle XXI.

8. El mapa de la pedagogia actual: la crisi de la modernitat.
9. La perspectiva postmoderna.
 - 9.1. El discurs tecnològic i la filosofia de sistemes.

- 9.2. El relativisme moral i l'educació.
- 10. La perspectiva crítica i política.
 - 10.1. El llegat de Freire: l'educació com a emancipació.
 - 10.2. Els moviments socials en l'educació: feminisme, ecologisme i pacifisme. La construcció de nous relats educatius.
- 11. La perspectiva humanista.
 - 11.1. L'informe Delors. El desenvolupament de la formació permanent.
 - 11.2. Edgar Morin i el pensament global i complex.
 - 11.3. La descoberta de l'altre: l'educació per a la cooperació i l'educació intercultural.

METODOLOGIA I PLA DE TREBALL:

a) Sessions de treball:

Les sessions constaran d'explicacions per part del professor, lectura i comentari d'articles, textos i altres documents, projecció de vídeos i diapositives, treballs en petits grups, debats col·lectius i exposicions de treballs per part dels estudiants. Segons el desenvolupament de l'assignatura i del curs, hi haurà alguna conferència o altres activitats complementàries.

b) Treball en grup:

c) Realitzar l'anàlisi d'una institució educativa de l'àmbit social i redactar un informe escrit, tot seguint les orientacions que es donaran a l'inici de curs. El resultat del treball s'haurà d'exposar oralment a classe.

c) Treball individual:

Redactar un assaig (6-8 pàgs.) a partir de la lectura d'un llibre que relacioni el seu contingut amb les explicacions, materials o altres lectures treballades a la classe.

d) Comentari de text:

El dia assenyalat en la convocatòria d'exàmens caldrà realitzar un comentari escrit a partir d'un text.

e) Horari de tutories i consulta:

És una part important de les activitats de l'assignatura i l'estudiant hauria d'assistir-hi sempre que ho necessiti. És obligatori assistir a les tutories de seguiment dels treballs de curs (orientacions sobre bibliografia, dubtes sobre el guió o l'estructura del treball, etc.) que s'organitzin i es programin dins l'horari de classe.

AVALUACIÓ:

La nota final de l'assignatura serà la ponderació dels següents aspectes:

-Activitats de classe	2
-Treball de grup (informe escrit i exposició oral)	3
-Treball escrit sobre la lectura d'un llibre.....	3
-Comentari de text.....	2
Total	10

La suma només es farà quan els quatre apartats estiguin superats satisfactòriament. En cas contrari, l'estudiant s'haurà de presentar a la segona convocatòria.

BIBLIOGRAFIA:

a) Llibres de lectura:

Meirieu, Ph. *Frankenstein educador*. Barcelona: Laertes, 1998.

Morin, E. *La mente bien ordenada*. Barcelona: Seix Barral, 2000.

Postman, N. *Fi de l'educació*. Vic: Eumo, 1999.

Trilla, J. *Aprender, lo que se dice aprender... Una teoría alfabética de la educación*. Barcelona: Octaedro, 1998.

b) Llibres de consulta:

- Avanzini, G. *La pedagogía del siglo XX*. Madrid: Narcea, 1987.
- Bárcena, F. *El oficio de la ciudadanía. Introducción a la educación política*. Barcelona: Paidós, 1997.
- Borrás, J.M. (dir.). *Historia de la infancia en la España contemporánea (1834-1936)*. Madrid: Min. Trabajo y Asuntos sociales, 1996.
- Bowen, J. *Historia de la Educación Occidental*. 3 volums. Barcelona: Herder, 1985.
- Capitán Díaz, A. *Historia del pensamiento pedagógico en Europa*. 2 volums. Madrid: Dykinson, 1984/1986.
- Carreño, M. (ed.) *Teorías e instituciones contemporáneas de educación*. Madrid: Síntesis, 2000.
- Castells, M. *La era de la información*. 3 volums. Madrid: Alianza, 1996.
- Colom, A.J.; Mèlich, J.C. *Después de la modernidad. Nuevas filosofías de la educación*. Barcelona: Paidós, 1995.
- Colom, A.J. (coord.) *Teorías e instituciones contemporáneas de la educación*. Barcelona: Ariel, 1997.
- Delgado, B. (dir.). *Historia de la Educación en España y América*. 3 volums. Madrid: SM, 1992/1994.
- Delgado, B. *Historia de la infancia*. Barcelona: Ariel, 1998.
- Delors, J. (dir.). *Educació: hi ha un tresor amagat a dins*. Barcelona: Unesco, 1996.
- Diversos autors. *Pedagogías del siglo XX*. Barcelona: CissPraxis/ Cuadernos de Pedagogía, 2000.
- Diversos autors. "Les pedagogies del segle XX: un primer balanç". Monografia, *Temps d'Educació*, núm. 24, 2000, p. 7-234.
- Duch, Ll. *La educación y la crisis de la modernidad*. Barcelona: Paidós, 1997.
- Echeverría, J. *Los señores del aire: Telépolis y el tercer entorno*. Barcelona: Destino, 1999.
- Franch, M., Rial, R. i Riba, J.M. (ed.) *Escoltisme i educació*. Vic: Eumo, 1999.
- Fullat, O. *Filosofía de la educación*. Madrid: Síntesis, 2000.
- Houssaye, J. (dir.). *Quinze pedagogs: la seva influència, avui*. Barcelona: UOC/Proa, 1995.
- Juif, P.; Legrand, L. *Grandes orientaciones de la pedagogía contemporánea*. Madrid: Narcea, 1988.
- Lévy, P. *La cibercultura, el segon diluvi?* Barcelona: Proa/ Universitat Oberta de Catalunya, 1998.
- Lozano, C. *La educación en los siglos XIX y XX*. Madrid: Síntesis, 1994.
- Mayordomo, A. *Socialización, educación social y clases populares. Estudios históricos*. València: Universitat de València, 1995.
- Meirieu, Ph. *La escuela, modo de empleo. De los "métodos activos" a la pedagogía diferenciada*. Barcelona: Octaedro, 1997.
- Morin, E. *Els 7 coneixements necessaris per a l'educació del futur*. Barcelona: Centre Unesco de Catalunya, 2000.
- Petrus, A. (coord.) *Pedagogía Social*. Barcelona: Ariel, 1998.
- Puig, J.M. *Teoría de la educación*. Barcelona: PPU, 1986.
- Quintana, J.M. *Las creencias y la educación. Pedagogía cosmovisional*. Barcelona: Herder, 2001.
- Romans, M., Petrus, A. i Trilla, J. *De profesión: educador(a) social*. Barcelona: Paidós, 2000.
- Ruiz, C. i Palacio, I. *Higienismo, educación ambiental y previsión escolar. Antecedentes y prácticas de Educación Social en España (1900-1936)*. València: Universitat de València, 1999.
- Santolaria, F. *Marginación y educación. Historia de la educación social en la España moderna y contemporánea*. Barcelona: Ariel, 1997.
- Soler, P. *L'educació en el lleure a Girona*. Girona: Universitat de Girona/ Llibres del Segle, 1995.
- Trilla, J. *La educación fuera de la escuela*. Barcelona: Planeta, 1985.
- Trilla, J. *Otras educaciones*. Barcelona: Anthropos, 1993.
- Trilla, J. (coord.) *El legado pedagógico del siglo XX para la escuela del siglo XXI*. Barcelona: Graó, 2001.
- Viñao, A. *Tiempos escolares, tiempos sociales*. Barcelona: Ariel, 1998.
- Viñao, A. *Leer y escribir. Historia de dos prácticas culturales*. Mèxic: Fundación Educación, voces y vuelos, IAP, 1999.

Sociologia i Antropologia Social

PROFESSOR: Jacint TORRENTS i BUXÓ

Quadrimestral. 6 crèdits.

OBJECTIUS:

Donar bases conceptuals i metodològiques de sociologia i antropologia social que facilitin als estudiants la comprensió dels entorns socials dels col·lectius o de les persones en risc o en situació de conflicte social. El marc de referència serà el de la societat catalana, entesa en el context més ampli de l'actual món en canvi.

CONTINGUTS:

1. Sociologia i antropologia social.
 - 1.1 Els camps d'estudi i els mètodes.
 - 1.2 Les eines conceptuals i teòriques. Conceptes clau: societat, cultura, classe social, gènere, etnicitat, posició social, capitalisme, patriarcat, globalització.
 - 1.3 La història humana: visions linials i etnocentrisme.
2. L'estructura social contemporània.
 - 2.1 Origen, evolució i característiques de la desigualtat social: teoria del consens i teoria del conflicte.
 - 2.2 Les desigualtats de gènere, edat i ètnia.
 - 2.3 L'estructura i el canvi social: els canvis socials després de la industrialització.
 - 2.4 El sistema educatiu i les desigualtats socials.
3. Grups ètnics i culturals a Espanya.
 - 3.1 Les desigualtats socials.
 - 3.2 Les diferències culturals.
 - 3.3 Història de les migracions al sud d'Europa.
4. Els riscos de l'exclusió social.
 - 4.1 L'Estat de benestar.
 - 4.2 Crisi de l'Estat de benestar: l'exclusió social.
 - 4.3 Ideologies polítiques, educació i Estat de benestar: neoliberalisme, socialdemocràcia, democràcia cristiana, ecologisme.

METODOLOGIA:

L'assignatura es desenvoluparà alternant per a cada un dels quatre blocs temàtics les activitats següents:

- Explicació del programa de cada bloc per part del professor.
- Comentari de les lectures assignades a cada bloc.
- Exercicis i altres activitats.

AVALUACIÓ:

- Un exercici d'avaluació, individual o en grup, per a cada un dels quatre blocs.
- Un examen final al mes de juny.
- Es tindrà en compte la participació en les classes i altres activitats proposades.

BIBLIOGRAFIA:

- Barley, N. *El antropólogo inocente*. Barcelona: Anagrama, 1997.
- Berger, P. L. *Invitació a la sociologia. Una perspectiva humanística*. Barcelona: Herder, 1986.
- Besalú, X., Campani, G. i Paludàrias, J. M. *La educación intercultural en Europa*. Barcelona: Pomares-

- Corredor, 1998.
- Bourdieu, P. *Sobre la televisió*. Barcelona: Edicions 62, 1997.
- Carbonell, F. *Inmigración: diversidad cultural, desigualdad social y educación*. Madrid: MEC, 1995.
- Cardús, S. (coord.) *La mirada del sociòleg*. Barcelona: Proa / UOC, 1999.
- Cavalli-Sforza, L. L. *Gens, pobles i cultures*. Barcelona: Proa, 1997.
- Cavalli-Sforza, L. L. *La ciència de la felicitat*. Barcelona: Proa, 1999.
- Chomsky, N. i Dietrich, H. *La aldea global*. Tafalla: Txalaparta, 1997.
- Contreras, J. (comp.) *Los retos de la inmigración*. Madrid: Talasa, 1994.
- Delgado, M. *Diversitat i integració*. Barcelona: Empúries, 1998.
- Diversos Autors. *Antropologia d'avui*. Barcelona: Teide, 1983.
- Diversos Autors. *Desigualtat i canvi*. Barcelona: Biblioteca Universitària, n. 34, Proa / UAB, 1997.
- Diversos Autors (eds.) *Antropologia de los pueblos de España*. Madrid: Taurus, 1991.
- Diversos Autors. *Las razas humanas*. 8 vol. Barcelona: Oceano, 1995.
- Flecha, R. *La nueva desigualdad cultural*. Barcelona: El Roure, 1990.
- Geertz, C. *La interpretación de las culturas*. Barcelona: Gedisa, 1992.
- Harris, M. *Antropología cultural*. Madrid: Alianza, 1995.
- Leakey, R. E. *La formación de la humanidad*. Barcelona: Ediciones del Serbal, 1981.
- Masllorens, A. *El quart món*. Barcelona: Barcanova, 1991.
- Masllorens, A. *Informe sobre la inmigració*. Barcelona: Deriva, 1995.
- Parcerisa, A. *Didáctica en educación social*. Barcelona: n. 135, Graó, 1999.
- Pérez de Cuéllar, J. *La nostra diversitat creativa*. Barcelona: Centre Unesco de Catalunya, 1997.
- Pujadas, J. J. *Etnicidad. Identidad cultural de los pueblos*. Madrid: Eudema, 1993.

Psicologia Social i de les Organitzacions

PROFESSOR: Josep SANTACREU i TANYÀ

Quadrimestral. 6 crèdits.

OBJECTIUS: Que l'estudiant:

1. Adquireixi coneixements bàsics sobre temes rellevants de la Psicologia Social.
2. Prengui consciència de la repercussió dels processos socials i organitzatius en l'individu.
3. Sigui capaç d'analitzar els factors psicosocials presents en els diferents contextos d'intervenció pedagògica

CONTINGUTS:

1. Concepte i Història de la Psicologia Social
2. El procés de Socialització
 - 2.1 Naturalesa de la Socialització
 - 2.2 Aspectes socials de la personalitat
 - 2.3 Desocialització i Resocialització
3. Les Actituds
 - 3.1 Formació de les Actituds
 - 3.2 Funcions de les Actituds
 - 3.3 El canvi d'Actitud
4. Identitat Personal i Identitat Social
5. Productes de la Interacció Social
 - 5.1 La pressió cap a la Conformitat
 - 5.2 Obediència
 - 5.3 La Desviació Social
 - 5.4 La influència de les minories
6. Estereotips i Prejudicis
 - 6.1 Concepte i funcions
 - 6.2 Teories explicatives
7. Agressivitat, violència i conducta prosocial
8. Psicologia dels Grups
 - 8.1 Processos intragrups
 - 8.2 Cooperació i Competició
9. Liderat
 - 9.1 Teories Clàssiques
 - 9.2 Teories Modernes
 - 9.3.1 Liderat i organitzacions
10. Psicologia Social de les Organitzacions
 - 10.1 La cultura de les organitzacions
 - 10.2 Tipus d'organitzacions
 - 10.3 Els grups i la organització
 - 10.4 El Treball en Equip
11. La conducta col·lectiva

METODOLOGIA:

El desenvolupament dels continguts es farà a través de sessions expositives, lectures d'articles i llibres, de-

bats i exercicis pràctics en grup per aprofundir en els continguts de l'assignatura.

AVALUACIÓ:

Els estudiants hauran de demostrar l'assoliment dels objectius de l'assignatura a través d'una prova escrita que valorarà el 70% de la qualificació final, així com amb treballs i exercicis realitzats en la dinàmica del grup-classe.

BIBLIOGRAFIA:

- Aronson, E. *El animal social*. Madrid: Alianza Editorial, 1995.
- González, M.P. *Orientaciones teóricas fundamentales en psicología de oes grupos*. Barcelona: PPU, 1995.
- Mann, L. *Elementos de Psicología Social*. Mèxic: Limusa, 1990.
- Mintzberg, H. *La estructuración de las organizaciones*. Barcelona: Ariel, 1998.
- Moscovici, S. *Psicología Social (I i II)*. Barcelona: Paidós, 1988.
- Munné, F. *La Interacción Social*. Barcelona: PPU, 1995.
- Myers, D.G. *Psicología Social*. Madrid: Médica Panamericana, 1991.
- Salazar, J.M. i altres *Psicología Social*. Mèxic: Trillas, 1990.
- Schein, E.H. *Psicología de la Organización*. DOSSAT, 1981.
- Shaw, M.E. *Dinámica de Grupo*. Barcelona: Herder, 1994.
- Smith, P.B. i Peterson, M.F. *Liderazgo, organizaciones y cultura*. Madrid: Pirámide, 1990.
- Tajfel, H. *Grupos Humanos y Categorías Sociales*. Barcelona: Herder, 1984.

Educació Permanent

PROFESSORA: Montse SOLERDELCELL i RALLÓ

Quadrimestral. 6 crèdits.

OBJECTIUS:

1. Aprofundir en el marc teòric de l'educació permanent en relació als conceptes fonamentals d'educació, i la seva evolució històrica.
2. Analitzar i conèixer els diferents àmbits que integren l'educació permanent.
3. Donar instruments per comprendre i analitzar el context social dels diferents camps d'intervenció de l'educació permanent.
4. Reflexionar sobre les diverses metodologies, projectes i models d'intervenció socioeducativa necessàries per una pràctica professional competent.

BLOCSTEMÀTICS:

- 1.- Educació permanent: bases conceptuals
 - 1.1.- El concepte d'educació permanent i els conceptes afins.
 - 1.2.- Construcció i evolució històrica del concepte d'educació permanent.
 - 1.3.- Introducció als diferents àmbits de l'educació permanent.
- 2.- Marc teòric de l'educació permanent.
 - 2.1.- Les bases socials de l'EP. en l'actual context socioeconòmic i cultural.
 - 2.2.- Les polítiques d'educació permanent a la Unió Europea.
 - 2.3.- Aspectes psicopedagògics de l'EP.
- 3.- Educació permanent i formació bàsica
 - 3.1.- Conceptes fonamentals: alfabetisme absolut, de retorn, funcional.
 - 3.2.- La dimensió social de l'analfabetisme i l'alfabetització.
- 4.- Educació permanent i el sistema econòmic.
 - 4.1.- Principals teories sobre la relació entre economia i educació
 - 4.2.- Mesures de les polítiques d'ocupació.
 - 4.3.- Formació ocupacional. Objectius i metodologies. Orientació i inserció laboral
 - 4.4.- Formació continua a l'empresa.
 - 4.5.- Programes específics de formació ocupacional per a col·lectius específics.
 - 4.6.- Relació entre la Formació ocupacional i la formació bàsica
- 5.- Desenvolupament comunitari i Educació permanent.
 - 5.1.- Conceptes fonamentals: dimensió comunitària/treball comunitari, democratització cultural/democràcia cultural...
 - 5.2.- La "comunitat" com a agent formatiu. La ciutat com a recurs i agent educador.
 - 5.3.- El paper del teixit social. Espais socials de l'educació permanent. Les xarxes d'intercanvi de coneixements.

METODOLOGIA:

En el desenvolupament d'aquesta assignatura es treballarà implícitament: els eixos transversals del currículum formatiu de la diplomatura: gènere, diversitat i exclusió social, i treball comunitari, i l'aprofundiment pràctic i crític dels continguts de les sessions teòriques. La metodologia utilitzada es centrarà en estratègies docents facilitadores de la participació activa dels i les

estudiants: treball en grups petits, debats, exposicions orals... A partir de la participació es treballaran els ítems imprescindibles –diagnòstic, elaboració, aplicació i avaluació de models d'intervenció– per poder realitzar una pràctica professional competent i implicada en el context social.

S'establirà un horari de tutories per orientar, facilitar eines, i fer un seguiment tant en el treball de recerca com per la realització de les activitats de l'assignatura.

AVALUACIÓ:

El sistema d'avaluació serà el resultat de les següents activitats:

- Treball de recerca en grup o treball individual sobre un llibre de la bibliografia (30%)
- Exposició oral del treball (10%)
- Realització d'activitats i participació en la dinàmica de l'aula (10%)
- Una prova escrita a final de curs (50%)

BIBLIOGRAFIA:

- Apple, M. W. (2000). *Teoría crítica y educación*. Madrid: Miño y Dávila Editores.
- Apps, Jerome W. (1994). *Problemas de la educación permanente*. Barcelona. Paidós (Ed.or.1983)
- Ayuste, A. i altres (1994). *Planteamientos de la pedagogía crítica. Comunicar y transformar*. Barcelona: Graó
- Bernstein, Basil i al. (1997). *Ensayos de pedagogía crítica*. Madrid: Editorial Popular.
- Castells, Manuel (1997). *La era de la información. Economía, sociedad y cultura. Vol.1: la sociedad real*. Madrid: Alianza
- Carretero, M.; Palacios, J. i Marchesi, A. (1985). *Psicología evolutiva 3. Adolescencia, madurez y senectud*. Madrid: Alianza (pp.143-233)
- Cole, M. i Scribner S. (1997). *Cultura y pensamiento. Relación de los procesos cognoscitivos de la cultura*. Mèxic: Limusa. (Ed. Or. 1974)
- Comisión Europea. (1996). *Enseñar y aprender*. Luxemburgo: Oficina Publicaciones oficiales de la Comunidad Europea.
- Delors, J. (1996). *Educació: hi ha un tresor amagat a dins*. Barcelona: Centre UNESCO de Catalunya
- Del Rio, E. (1991). *Formación i empleo. Estrategias posibles*. Barcelona: Paidós
- Erikson, E. (1981). *El ciclo vital completo*. Mèxic: Paidós
- Flecha, R. (1990) *Educación de las personas adultas. Propuestas para los años noventa*. Barcelona: El Roure.
- Freire, P. (1997) *A la sombra de este árbol*. Barcelona: El Roure.
- García Carrasco, J. (coord.) (1997) *Educación de adultos*. Barcelona: Ariel
- Gelpi E. (1990) *Educación permanente. Problemas laborales y perspectivas educativas*. Madrid: Editorial popular / EOI / Quinto centen.
- Gorz, A. (1995) *Metamorfosis del trabajo*. Madrid: Sistema.
- Jarvis P. (1989) *Sociología de la educación continua y de adultos*. Barcelona: El Roure
- López Parma, F. (1995) *Formació, qualificació i mercat*. Barcelona: ICE, Hòrsori, Serveis de Cultura Popular.
- Luria, A.R. (1987) *Desarrollo histórica de los procesos cognitivos*. Madrid: Akal.
- Marchioni, M. (1987) *Planificación social y orhganización de la comunidad. Alternativas avanzadas a la crisis*. Madrid: Santillana/Taurus.
- Medina O. *Modelos de educación de las personas adultas*. Barcelona: El Roure.
- Offe, C. (1992) *La sociedad del trabajo. Problemas estructurales y perspectivas de futuro*. Madrid: Alianza
- Requejo, A. (coord) (1994) *Políticas de educación de adultos*. Santiago de Compostela: Tòrculo
- Tennant, M. (1991) *Adultez y aprendizaje. Enfoques psicológicos*. Barcelona: El Roure
- Vilanova E. i Vilanova R. (1996) *Las otras empresas. Experiencias de economía alternativa y solidaria en el estado español*. Madrid: Talasa
- Vigotski, L. (1988) *Pensament i llenguatge*. Vic: Eumo.

Assignatures obligatòries de segon curs

Programes d'Educació de Persones Adultes

PROFESSOR: Miquel CASANOVAS PRAT

Anual. 9 crèdits

OBJECTIUS

- a) Reconèixer les necessitats quotidianes de les persones adultes i aquelles competències bàsiques que ha de desenvolupar l'educació per a satisfer-les.
- b) Incorporar els coneixements que diferents disciplines aporten a la teoria i la pràctica de l'educació bàsica de persones adultes.
- c) Conèixer organització, metodologies i materials didàctics útils en l'EBA
- d) Conèixer la història recent i la normativa fonamental de l'EBA

CONTINGUTS:

1. Conceptes bàsics, i subjectes de l'educació bàsica d'adults (EBA)
 - 1.1. Terminologia usual
 - 1.2. Modalitats: presencial, no presencial, mixta.
 - 1.3. Competències bàsiques: definició, determinació i pràctiques educatives
 - 1.4. Col·lectius potencials i prioritaris que tenen expectatives en l'EBA
 - 1.5. Entorn social i cultural d'aquests col·lectius.
2. Elements per una proposta d'EBA. Bases teòriques i criteris metodològics
 - 2.1. La intel·ligència de l'adult
 - 2.2. Conseqüències cognitives de l'educació formal i informal
 - 2.3. Les competències bàsiques
 - 2.4. Objectius de l'EBA
 - 2.5. L'aprenentatge dialògic
 - 2.6. Criteris metodològics
3. Programes d'EBA
 - 3.1. L'alfabetització de persones adultes
 - 3.1.1. Analfabetisme i analfabetisme funcional
 - 3.1.2. Aportacions de Paulo Freire
 - 3.1.3. Anàlisi de diferents mètodes
 - 3.2. Tallers de comunicació per a persones immigrades
 - 3.2.1. Contextualització
 - 3.2.2. Objectius
 - 3.2.3. Currículum
 - 3.2.4. Metodologia
 - 3.3. Programes d'accés al sistema educatiu. Graduat Escolar i/o GES. Preparació per l'accés a cicles formatius de grau mitjà o superior (PACFGM- PACFGS). Preparació per a les proves d'accés a la universitat per a majors de vint-i-cinc anys (PAU).
 - 3.3.1. Contextualització
 - 3.3.2. Objectius
 - 3.3.3. Currículum

- 3.3.4. Metodologia
- 3.4. Altres programes d'educació i formació bàsica.
 - 3.4.1. Formació bàsica pel món del treball
 - 3.4.2. Formació bàsica per la participació ciutadana
 - 3.4.3. Formacions específiques
- 4. Altres pràctiques educatives
 - 4.1. Tallers i tertúlies
 - 4.2. Xarxa d'intercanvi de coneixements
 - 4.3. Històries de vida
- 5. Aproximació a models d'EBA
 - 5.1. Elements que configuren un model
 - 5.2. Model adaptatiu, escolar
 - 5.3. Model negatiu, andragògic
 - 5.4. Educació popular
- 6. Els centre d'EBA
 - 6.1. Contextualització
 - 6.2. Organització
 - 6.3. Funcionament
 - 6.4. Criteris de relació interpersonal
 - 6.5. Criteris de relació amb el medi social
 - 6.6. Projecte de centre
- 7. La integració als centres de persones amb discapacitat psíquica
 - 7.1. Justificació
 - 7.2. Diferents models
 - 7.3. Característiques de les persones adultes amb discapacitats psíquiques que van a centres d'adults
 - 7.4. Necessitats educatives
 - 7.5. Metodologia
 - 7.6. Organigrama del centre per a atendre aquests col·lectius
- 8. Plans territorials/comunitaris d'educació de persones adultes
 - 8.1. Bases teòriques
 - 8.2. Metodologia per a la seva elaboració
 - 8.3. Criteris d'avaluació
- 9. Els professionals que treballen en educació/formació de persones adultes
 - 9.1. Voluntaris i assalariats
 - 9.2. Perfil
 - 9.3. Funcions
- 10. Història recent de l'EBA a Catalunya
 - 10.1. Els anys setanta. El despertar
 - 10.2. Principis dels 80. La iniciativa popular
 - 10.3. Consolidació i contradiccions dels anys 90
 - 10.4. Situació actual
 - 10.5. Noves organitzacions

METODOLOGIA:

Es procurarà una interrelació estreta entre teoria i pràctica de manera que els diferents apartats teòrics es desenvolupin inicialment a partir de "fets d'experiència" i al final ofereixin elements per a la pràctica educativa.

Hi haurà exposicions del professor, debats a classe i treballs en petit grup.

AVALUACIÓ:

En l'avaluació s'haurà de posar de manifest el grau de coneixement dels aspectes fonamentals de l'assignatura i la capacitat d'elaboració i desenvolupament dels mateixos.

A) Opcional

I. Anàlisi comparativa de dos documents. (20%)

Contextualitzar els documents. Treure ordenadament tota la informació que es consideri rellevant. Fer un comentari sobre el seu contingut. Fer notar les coïncidències i/o contradiccions.

Es realitzarà entre dues persones.

II. Treball de recerca. (20%)

Es tracta d'aprofundir algun aspecte del programa o realitzar algun estudi d'una experiència de EBA

Es realitzarà en equip de tres persones.

Condicions per a realitzar aquets treballs:

En qualsevol de les dues opcions caldrà presentar el tema o documents escollits al final d'octubre.

És imprescindible el seguiment de tutoria.

Els treballs es lliuraran dues setmanes abans de l'examen final

B) Comú :

Prova al final d'assignatura (80%)

Preguntes sobre conceptes bàsics de l'assignatura i exposició raonada d'algun apartat

Data : d'acord amb el calendari acadèmic.

BIBLIOGRAFIA:

AAVV (1973): *Estudi sobre l'analfabetisme funcional a Catalunya*. Barcelona: Departament de Benestar Social

Ayuste, A. i altres (1994): *Planteamientos de la pedagogía crítica. Comunicar y transformar*. Barcelona: Graó.

Ayuste, A. (1997): «Pedagogía crítica y modernidad». *Cuadernos de Pedagogía*, núm. 254, gener de 1997, p. 80-85.

Ayuste, A. i al. (1994): *Planteamientos de la pedagogía crítica. Comunicar y transformar*. Barcelona: Graó Editorial

Castells, Manuel (1996): *La era de la información. Economía, sociedad y cultura. Vol.1 La sociedad red*. Madrid: Alianza Editorial

Flecha, R. (1998): *Compartiendo Palabras. El aprendizaje de las personas adultas a través del diálogo*. Barcelona: Paidós

Freire, P. (1997): *A la sombra de este árbol*. Barcelona: El Roure

Giroux, H.A. (1990): *Los profesores como intelectuales*. Barcelona: Paidós/ MEC

Medina, O. (1997): *Modelos de educación de personas adultas*. Barcelona: El Roure.

Kozol, Jonathan (1990): *Analfabetos USA*. Barcelona: El Roure

Londoño, L.O. (comp.) (1990): *El analfabetismo funcional. Un nuevo punto de partida*. Madrid: Editorial Popular.

Lowe, J. (1978): *La educación de adultos. Perspectivas mundiales*. Salamanca: Sígueme.

Medina, O. (1997): *Modelos de educación de las personas adultas*. Barcelona: El Roure.

Pacual, A. (2000): *Hacia una sociología curricular en Educación de Personas Adultas*. Barcelona: Octaedro.

Requejo, A. (1994): *Política de educación de adultos*. Santiago de Compostela: Tórculo Ediciones

Requejo, A. (1997): "Animación sociocultural y educación de adultos". Dins Trilla, J. (Coord.): *Animación sociocultural. Teorías, programas y ámbitos*. Barcelona: Ariel, p. 239-254.

Scribner, S.; Cole, M. (1974): *Cultura y pensamiento. Relación de los procesos cognoscitivos con la cultura*. Mèxic: Limusa.

Temps d'Educació, núm. 20, 2n semestre 1998. Tema monogràfic: *Educació de persones adultes: models d'or-*

ganització, models de gestió, p. 131-234.

Trilla, Jaume (1993): *La educación fuera de la escuela. Ambitos no formales y educación social*. Barcelona: Ariel.

Trilla, Jaume (1993): *Otras educaciones. Animación sociocultural, formación de adultos y ciudad educativa*. Barcelona: Anthropos.

Organització i Gestió d'Institucions Educatives no Formals

PROFESSORA: Rosa GUITART I ALED

Anual. 9 crèdits.

OBJECTIUS:

- Adquirir estratègies aplicables al procés de planificació, funcionament i avaluació d'una institució d'educació no formal
- Saber analitzar projectes d'educació no formal així com pràctiques organitzatives i de gestió dutes a terme dins les institucions d'educació no formal
- Saber prendre decisions a partir de la reflexió i l'anàlisi sobre l'àmbit organitzatiu de les institucions educatives no escolars
- Saber organitzar una institució d'educació no formal
- Adquirir actituds favorables envers la reflexió, l'anàlisi i la innovació dins del camp de l'organització i la gestió de les institucions d'educació no formal

CONTINGUTS:

1. Característiques i principis organitzatius de les institucions d'educació no formal
 - Definició i continguts de l'organització de les institucions d'educació no formal
 - Tipologia de les institucions
 - Formes jurídiques de les entitats
2. Elements organitzatius de les institucions
 - El paper de les finalitats
 - L'entorn. Els usuaris
 - L'estructura organitzativa
 - El sistema relacional
3. Modalitat d'organització de les institucions
 - Òrgans de governs
 - Modalitats de direcció/gestió
 - Organització dels recursos humans
 - Documentació
4. La planificació en les entitats
 - Els projectes
 - Fases d'elaboració dels projectes
5. Avaluació de projectes i programes
 - Funcions de l'avaluació
 - Components de l'avaluació
 - Tècniques i instruments d'avaluació
6. La gestió econòmica. La comunicació exterior
 - Components de la gestió econòmica
 - El finançament de les entitats
 - La comunicació exterior en les entitats

METODOLOGIA:

Es duran a terme activitats i estratègies metodològiques diferents

- exposicions introductòries per part de la professora, amb participació de l'alumnat sobre els coneixements

propis i els dubtes que es plantegin

- treball individual sobre exercicis pràctics
- debat en grup classe sobre les idees aparegudes dins la classe
- treball en grup sobre anàlisi d'informació, documentació i exemplificacions
- treball en petit grup sobre elaboració d'un projecte d'organització d'un centre d'educació no formal

AVALUACIÓ

L'avaluació es basarà en

- l'assistència i la participació a classe
- els treballs individuals
- el treball en petit grup
- el treball grupal de curs
- prova escrita final

BIBLIOGRAFIA BÀSICA

Armengué, X. i Vila, T. (1997): *Manual legislatiu associatiu*. Barcelona: Torre Jussana. Ajuntament de Barcelona. Útils pràctics, núm. 5

Boix, T. i Viche, M. (1990): *Animación y gestión cultural*. València: Grup Dissabte.

Connors, T.D. (ed.) (1998-99): *Manual de les organitzacions no lucratives*. Vol.I i II. Alella: Edicions Pleniluni

Ibar, M. i Longas, J. (1991): *Com organitzar i gestionar una entitat*. Alella: Edicions Pleniluni

Lorenzo, M. i altres (1998): *Enfoques en la organización y dirección de Instituciones Educativas Formales y no Formales*. Granada: G.E.U.

Tomàs, M. (1997): *Temes bàsics d'organització i gestió d'institucions d'educació no formal*. Bellaterra: Publicacions de la UAB

Tschorne, P. i altres (1990): *Guía para la gestión de asociaciones*. Madrid: Popular

Vernis, A. i altres (1998): *La gestión de las organizaciones no lucratives*. Bilbao: Deusto

Intervenció Educativa sobre Problemes Fonamentals de Desadaptació Social

PROFESSOR: Joan SALA i BAIGET

Anual. 9 crèdits

OBJECTIUS:

- Es pretén que els alumnes s'introdueixin en els diferents conceptes i experiències que els apropin a l'estudi i a la pràctica de distintes situacions d'inadaptació social que afecten especialment a la infància i a l'adolescència.
- Conèixer i analitzar la metodologia d'intervenció de les alternatives socioeducatives més significatives dels àmbits de Serveis Socials de Base, de l'Atenció a la Infància i Adolescència de tercer nivell i de la Justícia Juvenil i Mesures Penals Alternatives.

CONTINGUTS:

1. La inadaptació social:
 - Concepte d'inadaptació social.
 - Diferents tipus d'inadaptació.
2. Teories explicatives de la inadaptació social:
 - La versió legaljurídica.
 - La versió biològica.
 - La versió psicològica.
 - La versió sociopsicològica.
 - La versió sociològica o ambientalista.
 - Una orientació bidimensional.
3. Factors que defineixen la personalitat dels menors inadaptats o en situació de risc social/dificultat social:
 - Mancances afectives i els seus efectes a curt i llarg termini.
 - Diferents fases de la vinculació afectiva.
 - Problemàtiques derivades de: situacions familiars, situacions del medi social, situacions personals i maltractaments infantils.
4. Àmbits d'intervenció. Alternatives socioeducatives:
 - 4.1- Àmbit de la protecció dels menors:
 - Serveis Socials d'Atenció Primària (SSAP o UBASP o EBASP).
 - Serveis Socials Especialitzats (SSE) i Equips d'Atenció a la Infància i a l'Adolescència (EAIA).
 - Medi Obert (DAI).
 - Recursos UAC (Unitat Adaptada Curricular) i UEE (Unitat Escolarització Externa).
 - Serveis d'Urgències i Centres d'Acolliment.
 - Acolliment familiar simple en família pròpia o aliena.
 - Acolliment simple en Centres Residencials d'Acció Educativa (CRAE), en Centres Terapèutics i en centres d'Educació Intensiva.
 - Pla Interdepartamental per a majors de 18 anys.
 - Adopció.
 - 4.2- Àmbit de la Justícia Juvenil:
 - Programes d'atenció de menors de 12/14 a 16 anys.
 - Programes d'atenció de menors de 16 a 18 anys: presentencials i postsentencials.
 - Llibertat vigilada.
 - Centres d'internament: centres d'Observació i centres de Tractament/compliment de mesura.

5. Mètodes d'investigació en pedagogia de la inadaptació social:
 - Classificació i diferents models.
 - Avaluació de necessitats.
 - Anàlisi de situació.
 - Estratègies d'intervenció.
 - Criteris d'avaluació.
6. Tècniques d'intervenció:
 - La relació personal/educativa d'ajuda.
 - Fases del model d'ajuda.
7. Història de les alternatives educatives a la inadaptació social a Catalunya des de finals del segle XIX fins a l'actualitat.

METODOLOGIA:

Es planteja des d'una perspectiva teoricopràctica que consistirà en:

- Presentació de la temàtica pel professor.
- Aprofundiment per part de l'alumne mitjançant la lectura de documents de treball indicats a l'efecte.
- Aportacions de professionals que estan treballant directament en alguna de les alternatives socioeducatives a estudiar.
- Treball, individual o en parella, sobre una alternativa socioeducativa.

AVALUACIÓ:

Per a l'avaluació final es tindran en compte:

- Un exercici d'avaluació a mitjans de curs i un examen final, en els que es valorarà els continguts desenvolupats a classe, els continguts dels materials de lectura dels documents proposats i els continguts de les lectures obligatòries prèviament indicades. Aquestes dues proves són ambdues obligatòries i donaran el 75% de la nota (25% la primera i 50% la final).
- Un treball individual o per parelles de presentació obligada (25% de la nota).

BIBLIOGRAFIA:

- Amorós, P. *La adopción y el acogimiento familiar*. Madrid: Narcea, 1987.
- Amorós, P. *Metodología d'intervenció en medi obert*. Barcelona: Centre d'Estudis Jurídics i Formació Especialitzada. Departament de Justícia. Generalitat de Catalunya. 1993.
- Casas, F. *Infancia: perspectivas psicosociales*. Barcelona: Paidós, 1998.
- Delgado, B. *Historia de la infancia*. Barcelona: Ariel, 1998.
- DGAI. *Els maltractaments infantils a Catalunya*. Barcelona: Benestar Social. Generalitat de Catalunya. 1991
- DGAI. *Què són els EAIA?* Barcelona: Generalitat de Catalunya. 1988.
- DGAI. *Projecte educatiu marc del Servei de Centres*. Barcelona: Departament de Benestar Social. Generalitat de Catalunya. 1992.
- Folch i Soler, A. *Ramon Albó i Martí*. Barcelona: oikos-tau, 1995.
- Funes, J. *Mediació i justícia juvenil*. Barcelona: Centre d'Estudis Jurídics i Formació Especialitzada. Generalitat de Catalunya, 1994.
- Garrido, V. *La delincuencia juvenil*. Madrid: Alhambra, 1987.
- Garrido, V. *La reeducación del delincuente juvenil*. València: Tirant lo Blanch, 1992.
- Panchón, C. *Manual de Pedagogía de la inadaptación social*. Barcelona: Dulac Edicions, 1998.
- Parcerisa, A. *Didáctica en educación social*. Barcelona: Garó, 1999.
- Pou, J. *Pedagogía de la marginación*. Madrid: Popular, 1991.
- Pou, J. *La violencia en las familias*. Madrid: Unión de Asociaciones Familiares, 1991.
- Singer, L.R. *Resolución de conflictos*. Barcelona: Paidós, 1996.
- Vega, A. *Pedagogía de inadaptados*. Madrid: Narcea, 1994.

Pràctiques I

PROFESSORS TUTOR:

Tots els professors i les professores de la Facultat d'Educació que imparteixen docència a la Diplomatura d'Educació Social.

COORDINACIÓ DE PRÀCTIQUES: Provi DAUFÍ i MORESO

Anual. 16 crèdits.

Les *Pràctiques I* estan concebudes fonamentalment per iniciar l'estudiant en el coneixement de la pràctica professional en una institució, servei o centre relacionat amb l'educació social, a partir dels eixos bàsics següents:

1. La participació en el treball interprofessional, com a ajudant o col·laborador dels educadors del centre de pràctiques.
2. El coneixement de la realitat social i cultural de les persones i col·lectius als quals s'atén i s'educa.
3. L'observació de la pràctica educativa duta a terme en el centre de pràctiques i la reflexió sobre la pròpia pràctica duta a terme en el centre per l'estudiant.

Les *Pràctiques I* es duran a terme en un centre o institució que pertanyi a algun dels tres àmbits d'actuació de l'educació social que estableix el reial Decret 1420/1991:

- a. Animació sociocultural i educació en el temps lliure.
- b. Educació de les persones adultes i estructures educatives al llarg de la vida.
- c. Educació especialitzada.

Es procurarà que durant els dos períodes de pràctiques que hi ha a la Diplomatura d'Educació Social –a Segon i a Tercer Curs–, l'estudiant realitzi les pràctiques en centres diferents, encara que pertanyin a un mateix d'aquests tres àmbits.

En tractar-se del primer contacte continuat i sistemàtic que la majoria d'estudiants mantindran amb un centre, servei o institució d'educació social, aquest període pretén ser una *iniciació* a la pràctica professional (més que no pas un aprofundiment), a partir de la qual l'estudiant haurà d'obtenir una visió general del centre de pràctiques i del treball educatiu que s'hi duu a terme.

OBJECTIUS:

1. Conèixer de prop el treball educatiu que es duu a terme en el centre de pràctiques i participar-hi com a ajudant o col·laborador dels educadors del centre.
2. Conèixer la realitat social i cultural de les persones i col·lectius atesos en un dels àmbits d'actuació de l'educació social.
3. Observar la pràctica educativa en un àmbit d'actuació de l'educació social.
4. Reflexionar de forma sistemàtica sobre la pròpia pràctica duta a terme per l'estudiant en el centre.

ACTIVITATS:

Els objectius més concrets –o tasques a realitzar per l'estudiant durant les pràctiques– variaran en funció de les característiques del centre. Aquests objectius o tasques concretes seran acordades durant els primers dies de l'estada de pràctiques pel tutor o la tutora del centre, l'estudiant en pràctiques i el tutor o tutora de la Universitat.

Aquestes tasques s'especificaran en un document, una còpia del qual es lliurarà a cada una de les parts (el tutor o el centre de pràctiques, l'estudiant i el tutor de la Universitat).

Al final del període de pràctiques i dins del termini establert, l'estudiant lliurarà al tutor de la Universitat la

Memòria de Pràctiques I. Aquesta memòria haurà d'incloure els següents apartats:

- Anàlisi de l'entorn de la institució de pràctiques.
- Anàlisi de la institució de pràctiques.
- Estudi del grup o persones a les quals s'atén en aquesta institució.
- Descripció i valoració de les tasques que haurà realitzat durant el període de pràctiques.
- Valoració general de les pràctiques.

TEMPORALITZACIÓ:

La durada de les *Pràctiques I* és de 8 setmanes i es realitzaran durant un període intensiu en els mesos de gener i febrer. El nombre total d'hores és de 200, a raó d'unes 25 hores setmanals. De tota manera, tan el total d'hores com l'horari de pràctiques (la distribució de les hores de pràctiques durant la setmana i durant tot el període de pràctiques) variarà en funció de les característiques i necessitats del centre, a les quals s'adaptarà l'estudiant que hi faci les pràctiques.

AVALUACIÓ:

Per a l'avaluació dels estudiants en pràctiques es tindran en compte els següents elements:

- L'assistència al centre durant el període intensiu establert i l'assistència a reunions i a altres activitats de la institució, sempre i quan aquesta ho autoritzi.
- L'assistència a les sessions de formació de pràctiques.
- La Memòria de Pràctiques.

Per a la determinació de la nota final –que serà posada pel professor tutor– es valorarà el grau d'assoliment dels objectius generals de les Pràctiques I, a partir de:

1. L'informe del tutor del centre –que haurà de ser positiu– confirmat en l'entrevista i visita al centre.
2. L'intercanvi d'informació i entrevistes amb el propi estudiant.
3. La Memòria de Pràctiques.

Noves Tecnologies Aplicades a l'Educació

PROFESSORA: Marta MARIMON i MARTÍ

Quadrimestral. 6 crèdits.

OBJECTIUS:

1. Prendre consciència de l'impacte social de les noves tecnologies de la informació i de la comunicació a la societat actual i, en especial, a l'àmbit de l'educació no formal.
2. Familiaritzar-se amb els equipaments informàtics i adquirir destreses en la utilització dels diversos tipus de programes informàtics (processament de textos, bases de dades, full de càlcul).
3. Conèixer els recursos telemàtics i les seves aportacions a la cerca d'informació i a la comunicació.
4. Reflexionar sobre els tòpics i els estereotips que poden manejar els mitjans de comunicació de masses.
5. Analitzar els efectes dels mitjans de comunicació de masses que es deriven de la seva especificitat tecnològica i expressiva, de les temàtiques que tracten i de la manera com les tracten.
6. Relacionar l'educació i els mitjans de comunicació de masses com a agents que poden generar aprenentatges i induir valors i pautes de comportament específics.
7. Potenciar la innovació educativa i professional.

CONTINGUTS:

1. La Tecnologia de la Informació a la societat:
 - 1.1 Impacte de la TI a la societat actual.
 - 1.2 Nocions bàsiques: maquinari i programari.
 - 1.3 Principals eines per a l'alfabetització informàtica:
 - 1.3.1 El processador de textos.
 - 1.3.2 El full de càlcul.
 - 1.3.3 La base de dades.
 - 1.3.4 L'editor gràfic.
 - 1.3.5 La telemàtica.
2. Mitjans de comunicació de masses i educació:
 - 2.1 Els mitjans de comunicació de masses com a agents educatius.
 - 2.2 Relacions que es poden establir entre l'educació i els mitjans de comunicació de masses.
 - 2.3 Criteris i línies d'actuació per educar EN els mitjans de comunicació.

AVALUACIÓ:

Per avaluar l'assignatura es tindrà en compte el treball continuat de l'estudiant al llarg de tot el quadrimestre.

- En primer lloc es valoraran les activitats fetes a classe de cadascun dels blocs de continguts treballats sobre eines informàtiques amb les ponderacions següents: Windows (5%), Word (10%), Access (10%), Excel (10%).
- En segon lloc, es valorarà la participació activa de l'estudiant en un debat virtual en el qual es reflexionarà sobre el paper de les TIC a la societat. Aquesta participació tindrà un pes del 15% sobre la qualificació final.
- En tercer lloc, s'haurà de presentar un treball en què es faci una anàlisi d'algun mitjà de comunicació de masses a partir d'un guió d'observació previ. Aquest treball tindrà un pes del 20% sobre la qualificació final.
- Per últim, s'haurà de desenvolupar i defensar un projecte global d'aplicació de les TIC a l'educació utilit-

zant les eines informàtiques treballades des de l'assignatura. Aquest projecte tindrà un pes del 30% sobre la qualificació final i serà de caràcter individual i obligatori.

BIBLIOGRAFIA:

- Alonso, M.; Matilla, L.; Vázquez, M. *Teleniños públicos, teleniños privados*. Madrid: De La Torre (Proyecto Didáctico Quirón), 1995.
- Cebrian, Juan Luis. «La societat de la informació i el coneixement. Els reptes de l'educació». *Barcelona Educació*, 1999, núm. 4, p- 12-13.
- Ferrés, Joan.; Marquès, Pere. (coords.) *Comunicación educativa y nuevas tecnologías*. Barcelona: Praxis, 1996.
- León, J.L. *Los efectos de la publicidad*. Barcelona: Ariel Comunicación, 1996.
- Moreno, Montserrat. «Manuel Castells. Retos educativos en la era de la información». *Cuadernos de Pedagogía*, 1998, núm. 271, p. 81-85.
- Pérez, J.M. *El desafío educativo de la televisión. Para comprender y usar el medio*. Barcelona: Paidós, S.A. (Papeles de Comunicación, 6), 1994.
- Poole, Bernard, J. *Tecnología Educativa*. Madrid: McGraw-Hill, 1999.
- Postman, N. *La desaparició de la infantesa*. Vic: Eumo, 1990.
- Quintana, Jordi. «La dulce tecnología». *Novática*, 1995, núm. 117, p. 3-5.
- San José, Carlos. (coord.) *Tecnologías de la información en la educación*. Madrid: Anaya Multimedia, 1998.
- Sancho, J.M. (coord.) *Para una tecnología educativa*. Barcelona: Horsori, 1994.

Assignatures obligatòries de tercer curs

Pedagogia Social

PROFESSORA: Isabel CARRILLO

Anual. 9 crèdits

OBJECTIUS:

L'assignatura té la finalitat d'aproximar-se a la pedagogia social a partir de la seva delimitació i evolució conceptual, i del coneixement d'aportacions de la pedagogia, la psicologia, la filosofia, la sociologia... que permeten la seva fonamentació, al mateix temps que obren un espai de reflexió sobre la seva aplicació a la realitat actual. S'analitzaran també les funcions, perfil i deontologia dels professionals de l'educació social, i s'investigarán àmbits de la realitat que permetin projectar el pensament actiu de cada participant en l'assignatura.

CONTINGUTS:

I. Aproximació a la pedagogia social

- Epistemologia de la pedagogia social
- El trajecte de la pedagogia social i els nous reptes en la societat actual

II. Del saber a l'ètica professional

- Funcions i responsabilitats en l'acció social
- El codi deontològic

III. Reflexions que fonamenten la pedagogia social

- L'educació com a adaptació social
- La comunitat com a espai per a la democràcia
- Els drets de la persona
- La justícia i l'autonomia moral
- Ètica discursiva, ciutadania i convivència
- La sensibilitat com a repte de la pedagogia

IV. La projecció de l'educació social

- La investigació de la realitat i la construcció del pensament per a l'acció social

METODOLOGIA:

La dinàmica de les classes es basarà en la presentació dels diferents temes, la lectura de textos i altres documents d'interès relacionats amb els continguts de l'assignatura. En les diferents sessions es donarà importància al treball i la reflexió compartida a partir de les lectures, conferències, visites i altres activitats que es desenvolupin.

AVALUACIÓ

- a) Assistència, participació i realització de les activitats individuals i de grup que es plantegin en les diferents sessions.
- b) Prova escrita sobre els continguts de l'assignatura (explicacions, lectures, activitats...).
- c) Treball: estudi teòric / investigació de la realitat.

Per aprovar l'assignatura s'ha d'obtenir un mínim de 5 en cada apartat de l'avaluació descrits.

BIBLIOGRAFIA:

Sobre pedagogia social

- Amorós, P. (coord.). *Pràcticum d'educació social*. Barcelona: Edicions de la UB, 1998.
- AA.VV. "Monogràfic: Educació social i pedagogia social". *Temps d'Educació*. Núm. 15, 1996.
- AA.VV. "Monogràfic: Deontologia i pràctica professional". *Educació Social*. Núm. 17, gener-abril 2001.
- Banks, S. *Ética y valores en el trabajo social*. Barcelona: Paidós, 1997.
- López, R. *Fundamentos políticos de la educación social*. Madrid: Síntesis, 2000.
- Fermoso, P. *Pedagogia social. Fundamentación científica*. Barcelona: Herder, 1994.
- Núñez, V. *Modelos de educación social en la época contemporánea*. Barcelona: PPU, 1990.
- Núñez, V. *Pedagogía social: cartas para navegar en el nuevo milenio*. Buenos Aires: Santillana, 1999.
- Ortega, J. *Pedagogía social especializada*. Barcelona: Ariel, 1999.
- Ortega, J. *Educación social especializada*. Barcelona: Ariel, 1999.
- Petrus, A. (coord.). *Pedagogía social*. Barcelona: Ariel, 1997.
- Quintana, J.M. *Pedagogia social*. Madrid: Dykinson, 1984.
- Quintana, J.M. *Educación social. Antología de textos clásicos*. Madrid: Narcea, 1994.
- Quintana, J.M. *Textos clásicos de pedagogía social*. València: Nau Llibres, 1999.
- Riera, J. *Concepto, formación y profesionalización del educador social, el trabajador social y el pedagogo social*. València: Nau Llibres, 1998.
- Romans, M.; Petrus, A.; Trilla, J. *De profesiones: educador (a) social*. Barcelona: Paidós, 2000.
- Sánchez, A. *Ética de la intervención social*. Barcelona: Paidós, 1999.
- Santolaria, F. *Educación social. Historia de la educación social en la España moderna y contemporánea*. Barcelona: Ariel, 1997.

Altres referències

- AA.VV. "Tema del mes: Siglo XXI. Competencias para sobrevivir". *Cuadernos de Pedagogía*. Núm. 298, enero 2001.
- AA.VV. "Tema del mes: Debate en torno a las pedagogías del siglo XX". *Cuadernos de Pedagogía*. Núm. 299, febrero 2001.
- AA.VV. *Pedagogías del siglo XX*. Barcelona: Cisspraxis, 2000.
- Aldana, C. *Las humanidades, entre el limbo y el mundo*. Guatemala: Magna Terra, 1999.
- Aranguren, J.L. *Propuestas morales*. Madrid: Tecnos, 1986.
- Aranguren, J.L. *Ética*. Madrid: Alianza, 1979.
- Aranguren, J.L. *El filósofo y el artista*. Madrid: Instituto de Estética y Teoría de las Artes, 1991.
- Bandura, A. *Teoría del aprendizaje social*. Madrid: Espasa-Calpe, 1982.
- Bandura, A. *Pensamiento y acción. Fundamentos sociales*. Barcelona: Martínez Roca, 1987.
- Camps, V. (ed.). *Historia de la Ética 3. La ética contemporánea*. Barcelona: Crítica, 1989.
- Camps, V. *Virtudes públicas*. Madrid: Espasa-Calpe, 1990.
- Colleldemont, E.; Vilanou, C. (editors). *Seminari IDUNA*. Publicacions Universitat de Barcelona, 1997-2000.
- Colleldemont, E.; Vilanou, C. (coords.). *Historia de la educación en valores Vol. 1*. Bilbao: Desclée Brouer, 2000.
- Cortina, A. *La ética de la sociedad civil*. Madrid: Anaya, 1994.
- Cortina, A. *Hasta un pueblo de demonios. Ética pública y sociedad*. Madrid: Taurus, 1998.
- Dahl, R. *La democracia. Una guía para los ciudadanos*. Madrid: Taurus, 1999.
- Dewey, J. *Democracia y educación*. Madrid: Morata, 1995.
- Delors, J. (dir.). *Educación: hi ha un tresor amagat a dins*. Barcelona: Centre Unesco de Catalunya, 1996.
- Durkheim, E. *La educación moral*. Buenos Aires: Losada, 1947.

- Durkheim, E. *Educación y sociología*. Barcelona: Península, 1975.
- Enguita, M. (ed.). *Sociología de la educación*. Barcelona: Ariel, 1999.
- Freire, P. *Pedagogía del oprimido*. Madrid: Siglo XXI, 1970.
- Freire, P. *Pedagogía de la esperanza*. Madrid: Siglo XXI, 1993.
- Gadamer, H-G. *Educarse es educarse*. Barcelona: Paidós, 2000.
- Galeano, E. *El descubrimiento de América que todavía no fue y otros escritos*. Barcelona: Laia, 1980.
- Galeano, E. *Patas arriba. La escuela del mundo al revés*. Madrid: S.XXI, 1998.
- Gilligan, C. *La moral y la teoría. Psicología del desarrollo femenino*. México: FCE, 1985.
- Giner, S. *La democracia: carta abierta a un ciudadano*. Barcelona: Ariel, 1996.
- González Lucini, F. *La educación como tarea humanizadora*. Madrid: Anaya, 2001.
- Habermas, J. *Conciencia moral y acción comunicativa*. Barcelona: Península, 1985.
- Habermas, J. *Teoría de la acción comunicativa*. Madrid: Taurus, 1987.
- Hersh, R.; Reimer, J.; Paolitto, D. *El crecimiento moral. De Piaget a Kohlberg*. Madrid: Narcea, 1988.
- Hommes, T. *El derecho a la equidad*. Barcelona: Icària, 1997.
- Houssaye, J. (dir.). *Quince pedagogos. La seva influència, avui*. Barcelona: UOC/Proa, 1995.
- Jares, X. *Educación y Derechos humanos*. Madrid: Editorial Popular, 1999.
- Imbernón, F. (coord.). *La educación en el siglo XXI. Los retos del futuro inmediato*. Barcelona: Graó, 1999.
- Kohlberg, L. *Psicología y desarrollo moral*. Bilbao: Desclée Brower, 1992.
- Korczak, J. *Com estimar l'infant*. Vic: Eumo Editorial, 1999.
- López, F.; Etxebarria, I.; Fuentes, M.J.; Ortiz, M.J. (coords.). *Desarrollo afectivo y social*. Madrid: Pirámide, 1999.
- Luzuriaga, L. *Antología pedagógica*. Buenos Aires: Losada, 1969.
- Luzuriaga, L. *Historia de la educación y la pedagogía*. Buenos Aires: Losada, 1991 (1ª edición, 1951).
- Makarenko, A. *Poema pedagógico*. Barcelona: Planeta, 1977.
- Mendiluce, J.M. *Tiempo de rebeldes*. Barcelona: Planeta, 1998.
- Mayor Zaragoza, F. *Los nudos gordianos*. Barcelona: Círculo de lectores/Galaxia Gutenberg, 1999.
- Morín, E. *Els 7 coneixements necessaris per a l'educació del futur*. Barcelona: Centre Unesco de Catalunya, 2000.
- Pérez de Cuéllar, J. (dir.). *Nuestra diversidad creativa*. Madrid: Ediciones Unesco/SM, 1997.
- Pérez de Armiño, K. (dir.). *Diccionario de Cooperación al Desarrollo*. Barcelona/Bilbao: Icària/Hegoa, 2000.
- Piaget, J. *El criterio moral en el niño*. Barcelona: Martínez Roca, 1984.
- Puig, J.M. *La construcción de la personalidad moral*. Barcelona: Paidós, 1996.
- Quintana, J.M. *Pedagogía moral*. Madrid: Dykinson, 1995.
- Rawls, J. *Teoría de la justicia*. México: FCE, 1979.
- Sábada, J. *Diccionario de Ética*. Barcelona: Planeta, 1997.
- Savater, F. *El valor de educar*. Barcelona: Ariel, 1997.
- Savater, F. *Las preguntas de la vida*. Barcelona: Ariel, 1999.
- Sampedro, J.L. *Conciencia del subdesarrollo veinticinco años después*. Madrid: Taurus, 1996.
- Trilla, J. *El profesor y los valores controvertidos*. Barcelona: Paidós, 1992.
- Turiel, E.; Enesco, I.; Linaza, I.; *El mundo social en la mente infantil*. Madrid: Alianza, 1989.
- Sutcliffe, B. *100 imágenes de un mundo desigual*. Barcelona: Intermón, 1998.
- Trilla, J. *Otras educaciones*. Barcelona: Antrhops, 1993.
- Trilla, J. *La educación fuera de la escuela*. Barcelona: Ariel, 1993.
- Tuvilla, J. *Educación en derechos humanos*. Bilbao: Desclée Brower, 1998.
- Valverde, J.M. *Vida y muerte de las ideas. Pequeña historia del pensamiento occidental*. Barcelona: Ariel, 1989.

Vilanou, C.; Heras, P. (coords.). *Pedagogia amb veu de dones*. Barcelona: Facultat de Pedagogia de la UB, 1999.

Vilanou, C.; Heras, P. (coords.). *Pedagogia del segle XX en femení*. Barcelona: Facultat de Pedagogia de la UB, 2000.

Zambrano, M. *Persona y democracia*. Barcelona: Anthropos, 1988.

Intervenció Socioeducativa en el Camp de les Discapacitats

PROFESSOR: Pere PUJOLÀS i MASET

Anual. 9 crèdits.

OBJECTIUS:

- Descriure i analitzar les tendències actuals en la classificació de les discapacitats i les principals tipologies.
- Presentar i analitzar la legislació vigent sobre l'atenció socioeducativa de les persones discapacitades.
- Presentar estratègies i recursos per a la intervenció socioeducativa en el camp de les discapacitats.

CONTINGUTS:

1. Algunes consideracions generals:

- Diferents concepcions de les diferències individuals
- Perspectiva individual i perspectiva comunitària en la consideració de les diferències individuals
- Diferències individuals i discapacitats
- Classificació de les discapacitats i principals tipologies

2. Del llenguatge del dèficit al llenguatge de les necessitats educatives especials

- L'evolució històrica de l'atenció a les persones discapacitades
- El concepte de necessitats educatives especials
- La legislació sobre l'atenció socioeducativa de les persones discapacitades: la LISMI
- Principis bàsics de l'atenció a les persones discapacitades

3. L'atenció socioeducativa a les persones discapacitades: aspectes generals

- Models d'intervenció socioeducativa en el camp de les discapacitats
- Estratègies i recursos per a la identificació i avaluació de les necessitats educatives de les persones discapacitades.
- Estratègies i recursos per a la resposta educativa a les persones discapacitades: els Programes Educatius Individuals (PEI)
- L'atenció socioeducativa de les persones discapacitades al llarg de la vida: l'etapa escolar, la transició a la vida adulta, l'etapa laboral, la tercera edat.
- Serveis i suports per a les persones discapacitades.

4. L'atenció socioeducativa a les persones discapacitades: Aspectes específics

- Aspectes evolutius i educatius de les persones amb discapacitat visual
- Aspectes evolutius i educatius de les persones amb discapacitat auditiva
- Aspectes evolutius i educatius de les persones amb discapacitat motriu
- Aspectes evolutius i educatius de les persones amb discapacitat intel·lectual
- Aspectes evolutius i educatius de les persones amb trastorns emocionals i problemes de salut mental

METODOLOGIA:

Les classes es plantejaran com un espai de debat, aportació d'experiències i confrontació d'idees. Es combinaran l'exposició per part del professor, el treball en equip dels estudiants dins i fora de l'aula, l'anàlisi de documents, l'estudi de casos i els debats.

AVALUACIÓ:

Per a l'avaluació de l'assignatura es tindran en compte els següents elements:

- Examen parcial del primer quadrimestre sobre els continguts més conceptuals de l'assignatura

(Apartats 1 i 2 del programa)

- Un treball monogràfic en grup sobre algun dels continguts de l'apartat 4 del programa.
- Un examen final sobre els continguts més pràctics de l'assignatura (Apartats 3 i 4 del programa), amb alguna referència als continguts dels apartats 1 i 2.
- L'assistència i la participació a les classes, l'aportació de materials i experiències, la participació a les tutories, etc.

BIBLIOGRAFIA:

- Arnaiz, P., Guerrero, C. (1999): *Discapacidad psíquica: formación y empleo*. Archidona (Málaga): Aljibe
- Bautista Jiménez, Rafael (1991): *Necesidades educativas especiales. Manual teórico práctico*. Archidona (Málaga): Ediciones Aljibe.
- Canevaro, Andrea (1985): *Els infants que es perden al bosc*. Vic: Eumo Editorial.
- Canevaro, Andrea (1987): *Infants amb deficiències*. Barcelona: Rosa Sensat/ Edicions 62.
- Marchesi, Alvaro i Martín, Elena (1990): «Del lenguaje del trastorno a las necesidades educativas especiales». Dins Marchesi, A., Coll, C., Palacios, J. (Comp.): *Desarrollo psicológico y educación. Volum III*. Madrid: Alianza Editorial, pp. 15-33.
- Pallisera, M. (1996): *Transición a la edad adulta y vida activa de personas con discapacidad psíquica*. Barcelona: EUB
- Pallisera, M. (1998): *Atenció a persones adultes amb discapacitat psíquica*. Girona: Universitat de Girona, Col·lecció Educació Social.

Pràctiques II

PROFESSORS TUTORS:

Tots els professors i les professores de la Facultat d'Educació que imparteixen docència a la Diplomatura d'Educació Social.

COORDINACIÓ DE PRÀCTIQUES: Provi DAUFÍ i MORESO

Anual. 16 crèdits.

Les *Pràctiques II* estan concebudes fonamentalment per conèixer d'una forma més profunda la pràctica professional en una institució, servei o centre relacionat amb l'educació social, a partir dels eixos bàsics següents:

1. La participació en el treball professional, no només com a ajudant o col·laborador dels educadors del centre de pràctiques, sinó també, d'una manera més directa —sempre sota la tutela del tutor del centre— per mitjà del disseny, aplicació i valoració d'un projecte d'intervenció educativa adequat a les necessitats dels usuaris, en el marc de les finalitats i prioritats pedagògiques del centre de pràctiques.
2. L'aprofundiment en el coneixement de la realitat social i cultural de les persones i col·lectius als quals s'atén i s'educa.
3. L'observació i la reflexió més sistemàtica de la pràctica educativa del centre i de la pròpia pràctica duta a terme per l'estudiant.

Les *Pràctiques II* es duran a terme en un centre o institució que pertanyi a algun dels tres àmbits d'actuació de l'educació social que estableix el reial Decret 1420/1991:

- a. Animació sociocultural i educació en el temps lliure.
- b. Educació de les persones adultes i estructures educatives al llarg de la vida.
- c. Educació especialitzada.

En principi l'estudiant haurà de realitzar les Pràctiques II en un centre diferent del de les Pràctiques I, tot i que pot pertànyer al mateix àmbit d'actuació.

En tractar-se de les segones pràctiques que els estudiants realitzen en un centre, servei o institució d'educació social, durant aquest període l'estudiant haurà de tenir l'ocasió d'aprofundir en algun aspecte o de realitzar un projecte d'intervenció més específic, degudament planificat, aplicat i valorat pel propi estudiant, sota la tutela del tutor del centre.

OBJECTIUS:

1. Conèixer de prop el treball educatiu que es duu a terme en el centre de pràctiques i participar-hi activament sota la tutela del tutor del centre.
2. Aprofundir en el coneixement de la realitat social i cultural de les persones i col·lectius atesos en un dels àmbits d'actuació de l'educació social.
3. Observar la pràctica educativa en un àmbit d'actuació de l'educació social.
4. Reflexionar de forma sistemàtica sobre la pròpia pràctica duta a terme per l'estudiant en el centre.

ACTIVITATS:

Els objectius més concrets —o tasques a realitzar per l'estudiant durant les pràctiques— variaran en funció de les característiques del centre. Aquests objectius o tasques concretes seran acordades durant els primers dies de l'estada de pràctiques pel tutor o la tutora del centre, l'estudiant en pràctiques i el tutor o tutora de la Universitat.

Aquestes tasques s'especificaran en un document, una còpia del qual es lliurarà a cada una de les parts (el tutor o el centre de pràctiques, l'estudiant i el tutor de la Universitat).

Un element important de les *Pràctiques II* serà el *Projecte d'Intervenció Educativa* que l'estudiant haurà de dissenyar, aplicar i valorar, sota la tutela del seu tutor del centre, d'acord amb les necessitats educatives dels usuaris i les finalitats i prioritats pedagògiques del centre.

Un altre aspecte important serà la reflexió que l'estudiant haurà d'anar fent durant el període de pràctiques sobre la realitat social i cultural dels usuaris atesos en el centre, sobre la pràctica educativa que s'hi duu a terme i sobre la seva pròpia pràctica com a estudiant. Aquesta reflexió quedarà recollida de forma sistemàtica en el *Diari de Camp* de les pràctiques.

Al final del període de pràctiques i dins del termini establert, l'estudiant lliurarà al tutor de la Universitat la *Memòria de Pràctiques II*. Aquesta memòria haurà d'incloure els següents apartats:

- Anàlisi de l'entorn de la institució de pràctiques.
- Anàlisi de la institució de pràctiques.
- Estudi del grup o persones a les quals s'atén en aquesta institució.
- Descripció i valoració del projecte d'intervenció educativa que haurà dut a terme durant el període de pràctiques.
- Valoració general de les pràctiques.

TEMPORALITZACIÓ:

La durada de les *Pràctiques II* és de 8 setmanes i es realitzaran durant un període intensiu en els mesos de gener i febrer. El nombre total d'hores és de 200, a raó d'unes 25 hores setmanals. De tota manera, tant el total d'hores com l'horari de pràctiques (la distribució de les hores de pràctiques durant la setmana i durant tot el període de pràctiques) variarà en funció de les característiques i necessitats del centre, a les quals s'adaptarà l'estudiant que hi faci les pràctiques.

AVALUACIÓ:

Per a l'avaluació dels estudiants en pràctiques es tindran en compte els següents elements:

- L'assistència al centre durant el període intensiu establert i l'assistència a reunions i a altres activitats de la institució, sempre i quan aquesta ho autoritzi.
- El Projecte d'Intervenció Educativa.
- L'assistència a les sessions de formació de pràctiques.
- El Diari de Camp i la Memòria de Pràctiques, que s'haurà de presentar dins el termini acordat.

Per a la determinació de la nota final—que serà posada pel professor tutor— es valorarà el grau d'assoliment dels objectius generals de les Pràctiques I, a partir de:

1. L'informe del tutor del centre—que haurà de ser positiu— confirmat en l'entrevista i visita al centre.
2. L'intercanvi d'informació i entrevistes amb el propi estudiant.
3. El Projecte d'Intervenció Educativa.
4. El Diari de Camp i la Memòria de Pràctiques.

Programes d'Animació Sociocultural

PROFESSOR: Joan VERA i SAUCEDO

Quadrimestral. 6 crèdits

OBJECTIUS:

1. Conèixer el marc teòric que fonamenta el treball educatiu de l'animació sociocultural (ASC)
2. Adquirir i valorar les diferents estratègies metodològiques de l'ASC
3. Analitzar diferents experiències d'animació sociocultural i conèixer els recursos existents
4. Aprendre a dissenyar un programa d'animació sociocultural
5. Prendre consciència sobre les contradiccions de l'ASC

CONTINGUTS:

1. Què és i què pretén l'animació sociocultural.
 - Diferents conceptes d'animació sociocultural.
 - El concepte de cultura.
 - El concepte d'animació
2. La funció social i la funció cultural de l'ASC.
3. Fonaments de l'animació sociocultural:
 - Marc històric de l'animació sociocultural
 - Marc sociològic de l'ASC
4. La funció d'animador/a sociocultural i el paper de l'educador/a social
5. Models d'intervenció en animació sociocultural
6. Planificació i disseny de programes d'ASC
7. Estructures i institucions de l'animació sociocultural:
 - Les administracions: Generalitat de Catalunya, Diputacions, Ajuntaments...
 - Les entitats i associacions
 - Els grups naturals i informals
8. La participació ciutadana i els moviments socials
9. Experiències d'animació sociocultural

METODOLOGIA:

L'assignatura s'estructura a partir de:

- Les sessions de treball: introducció del tema per part del professor; presentació d'experiències d'animació sociocultural i debats a classe.
- El treball individual: comentaris de text sobre cada un dels blocs temàtics; anàlisi de documents, estudi de casos...
- El treball de grup.

AVALUACIÓ:

Es tindrà en compte:

- L'assistència i la implicació a les classes: participació, aportació de materials i experiències, participació en les tutories...
- Un treball monogràfic en grup que s'exposarà a la classe. Les característiques del treball es concretaran a l'inici de curs.

- L'examen final de quadrimestre sobre un cas pràctic.
- Els comentaris de text a la classe.
- L'autoavaluació
- Les iniciatives personals: visites a experiències d'ASC, lectura de la bibliografia recomanada o altres; assistència a actes relacionats amb l'ASC...
- Les tutories.

BIBLIOGRAFIA:

- Barker, P. (Coord.), (1996): *Vivir como iguales*. Buenos Aires: Paidós Studio
- Besnard, P. (1994): *L'animador sociocultural*. Barcelona: Pleniluni
- Bonal, R. (1991): *La pedagogia al carrer. Teoria i pràctica de l'educador de carrer*. Barcelona: Claret
- Comas, M. i Funes, J. (2001): *Educadores i educadors de carrer: de l'opció ideològica a l'opció tecnicometodològica*. Barcelona: Fundació Jaume Bofill -Finestra Oberta núm. 20.
- Hannoun, H. (1987): *Els ghettos a l'escola*. Vic: Eumo Eumo Editorial.
- Imbernón, F. (Coord.), (1999): *La educación en el siglo XXI. Los retos de futuro inmediato*. Barcelona: Graó.
- Marchioni, M. (1985): *Planificación social y organización de la comunidad*. Madrid: Editorial Popular.
- Marchioni, M. (1999): *Comunidad, participación y desarrollo*. Madrid: Editorial Popular
- Pérez Díaz, V. (1993): *La primacía de la sociedad civil*. Madrid: Alianza Editorial
- Pérez Serrano, G. (2000): *Modelos de investigación cualitativa en educación social y animación sociocultural. Aplicaciones prácticas*. Madrid: Narcea.
- Petrus, A. (Coord.), (1998): *Pedagogia social*. Capítol 6. Barcelona: Ariel.
- Ramonet, I. (1991): *Pensamiento crítico vs. pensamiento único*. Le Monde Diplomatique. Edició espanyola.
- Sánchez Alonso, M. (1991): *La participación. Metodología y práctica*. Madrid: Editorial Popular
- Sánchez, J. (Coord.), (2000): *Participació ciutadana i govern local: els Consells ciutadans*. Barcelona: Fundació Jaume Bofill i Editorial Mediterrània.
- Trilla, J. (1993): *Otras educaciones. Animación sociocultural, formación de adultos y ciudad educativa*. Barcelona: Anthropos Editorial del Hombre

Formació Ocupacional

PROFESSORA: Esther FATSINI I MATHEU

Quadrimestral. 6 crèdits.

INTRODUCCIÓ:

La formació s'ha convertit, en el context actual, en el mitjà per accedir a una feina, millorar-la o canviar-la, i en una font de riquesa no només acadèmica i laboral, sinó personal i social (per exemple, conèixer altres persones que treballen o volen treballar en el mateix àmbit professional). En l'assignatura es farà un repàs de les característiques específiques de la formació ocupacional, en aquest procés de construcció d'una identitat professional i ocupacional per a la inserció i/o la reinserció laboral de les persones.

OBJECTIUS:

- Conèixer el paper i la necessitat de la formació ocupacional.
- Analitzar els diferents programes a nivell local, autonòmic, estatal i europeu.
- Reconèixer els diferents organismes que gestionen la formació ocupacional.
- Valorar les perspectives de treball professional en aquest àmbit.

CONTINGUTS

1. Formació i treball.
 - 1.1. La LOGSE. El sistema educatiu, cicles formatius i formació professional.
 - 1.2. Orientació i formació.
 - 1.3. L'ocupació i l'atur.
 - 1.4. Característiques del mercat de treball.
 - 1.5. Els observatoris ocupacionals.
2. Formació professional i qualificacions professionals.
 - 2.1. El Programa Nacional de Formació Professional a Espanya: formació reglada, ocupacional i contínua. Els centres integrats de la formació professional.
 - 2.2. El consell Català de la Formació Professional.
 - 2.3. Catàleg de les qualificacions. Sistema nacional de les qualificacions.
 - 2.4. Certificats de professionalitat
3. Les competències i la legislació en l'àmbit ocupacional.
 - 3.1. Autonòmiques i locals.
 - 3.2. Polítiques a nivell estatal.
 - 3.3. La formació professional en el context europeu. Organismes, programes i xarxes transnacionals.
4. La transició a la vida activa.
 - 4.1. Les necessitats de formació dels diferents col·lectius.
 - 4.2. La formació ocupacional en el marc de la formació permanent d'adults.
5. Mesures d'actuació pel foment de l'ocupació
 - 5.1. Estratègies d'inserció laboral i comunitària.
 - 5.2. El paper de les noves tecnologies.
 - 5.3. Teleformació i teletreball.
 - 5.4. Gestió de qualitat en la formació. Certificació d'empreses de formació. ISO 9000.
6. El perfil del formador/a.
 - 6.1. Competències i funcions

6.2. Metodologies didàctiques.

7. Experiències i programes de formació ocupacional.

METODOLOGIA:

Es combinarà la lectura d'articles i bibliografia diversa (ja proporcionada durant l'assignatura i/o a trobar per l'alumnat) per fer-ne posteriorment un comentari o debat. Es faran exposicions a classe, comentaris de vídeos i/o altres activitats grupals i individuals. Es fomentarà el diàleg i la reflexió a partir de les experiències del grup d'estudiants.

AVALUACIÓ:

L'avaluació es realitzarà en funció de:

- Treballs individuals i/o grupals a classe.
- Treball en grup.
- La realització d'una prova escrita sobre continguts del programa.

BIBLIOGRAFIA

- Adame, M.T. (coord.). *Orientació per a la inserció sociolaboral dels joves: Recull d'experiències i materials*. Palma: Universitat de les Illes Balears, 1999.
- Alcaide, M.; González, M i Flórez, I. *Mercado de trabajo, reclutamiento y formación en España*. Madrid: Pirámide, 1996.
- Álvarez, M. *Orientación profesional*. Barcelona: Cedecs, 1995.
- Arnaiz, P.; Guerrero, C. *Discapacidad psíquica: formación y empleo*. Archidona: Aljibe, 1999.
- Bermejo, B.; Domínguez, G. i Morales, J.A. (coords.). *Formación profesional ocupacional de un futuro inmediato. Grupo de investigación didáctica*. Sevilla: Universidad de Sevilla, 1996.
- Diputació de Barcelona. *La formació a Catalunya en el canvi de segle*. Barcelona, 1998.
- Ferrández, A., Tejada, J.; Jurado, P.; Navío, A. i Ruiz, C. (Grupo CIFO). *El formador de formación profesional ocupacional*. Barcelona: Octaedro, 2000.
- Filella, G. (coord.). *La intervenció psicopedagògica en el context no formal. Models d'orientació*. Lleida: Pagès Editors, 1999.
- Gairín, J., Ferrández, A.; Tejada, J. i Navío, A. (coords.). *Formación para el empleo*. Bellaterra, 1996.
- INEM. *Las entradas a la vida activa*. Madrid: Observatorio Ocupacional, 1999.
- Jiménez, B. *Claves para comprender la formación profesional en Europa y en España*. Barcelona: EUB, 1996.
- Montané, J. *Orientación ocupacional*. Barcelona: Ceac, 1993.
- Poal, G. *Entrar, quedarse, avanzar*. Madrid: Siglo Veintiuno de España Editores, 1993.
- Pozo, I. del *Formación de formadores*. Madrid: Pirámide, 1997.
- Puchol, Ll. *Reorientación de carreras profesionales*. Madrid: ESIC, 1994.
- Riart, J. *Elegir una profesión. Proceso de reflexión para elegir bien una profesión*. Barcelona: PPU, 1996.
- Rodríguez Moreno, M. L. *El mundo del trabajo y las funciones del orientador*. Barcelona: Barcanova, 1992.
- Van der Berghe, W. *Calidad ISO. Aplicación de las Normas ISO 9000 a la enseñanza y la formación. Interpretaciones y orientaciones desde una perspectiva europea*. Luxemburg: Cedefop, 1997.

Assignatures optatives

Literatura i Societat

PROFESSOR: Francesc CODINA i VALLS

Quadrimestral. 6 crèdits

PRESENTACIÓ I OBJECTIUS:

Amb aquesta assignatura es vol facilitar una aproximació a la narrativa i l'assaig, tant en els aspectes formals com de continguts, per tal de descobrir-ne les seves potencialitats educatives i formatives. La finalitat última és proporcionar un conjunt de coneixements, de conceptes i de tècniques, que ens siguin útils tant a l'hora de llegir textos literaris com de treballar-los en l'àmbit de l'educació social.

Programa

1. Literatura i societat
 - 1.1. La literatura com a fenomen artístic i social
 - 1.2. El llenguatge literari
 - 1.3. Els gèneres literaris
 - 1.4. La comunicació literària: de la creació a la recepció
 - 1.5. Literatura, cinema i mitjans de comunicació
2. La narrativa de ficció
 - 2.1. Gèneres narratius: el conte i la novel·la
 - 2.2. L'acció: història i trama
 - 2.3. El temps, l'espai, els personatges
 - 2.4. Narrador, narració, narratori. La focalització
 - 2.5. Narrativa de ficció i context històric
3. L'assaig i la literatura autobiogràfica
 - 3.1. El text expositiu i argumentatiu
 - 3.2. L'assaig i l'article literaris
 - 3.3. Literatura autobiogràfica i literatura de viatges
 - 3.4. La literatura com a document
 - 3.5. Literatura, pensament i ideologia

METODOLOGIA I AVALUACIÓ:

La metodologia es basarà en la participació activa dels estudiants, tot combinant algunes exposicions teòriques amb les anàlisis pràctiques de textos de grans autors de la literatura catalana i universal, preferentment contemporània. Com a activitats complementàries, es visionaran algunes pel·lícules basades en grans obres literàries i es realitzarà una tertúlia amb algun novel·lista o assagista.

A part d'un dossier de textos que s'aniran treballant a classe, es llegiran un parell de llibres, una novel·la i un assaig, els quals es concretaran a principi de curs. També s'haurà de realitzar un treball, individual o en grup, a partir d'una de les possibilitats següents: anàlisi d'algun aspecte d'una de les obres llegides; o bé la planificació d'una proposta d'activitats encaminades a l'animació de la lectura literària.

L'avaluació es basarà en la valoració del treball (40%) i de les activitats pràctiques dutes a terme a classe (60%), entre les quals s'inclourà algun exercici escrit de comentari de text. La nota obtinguda en les activitats pràctiques podrà ser recuperada o millorada en una prova final.

BIBLIOGRAFIA BÀSICA:

- Abellan, J., Ballart, P., Sullà, E. *Introducció a la teoria de la literatura*. Barcelona: Angle Editorial, 1997.
- Aguilar e Silva, V. M. de *Teoría de la literatura*. Madrid: Gredos, 1972.
- Bou, Enric. *Papers privats: Assaig sobre les formes literàries autobiogràfiques*. Barcelona: Edicions 62, 1993.
- Cuddon, J. A. *Dictionary of Literary Terms and Literary Theory*. Penguin Books, 1991.
- Genette, G. *Figures III*. París: Éditions du Seuil, 1972.
- Genette, G. *Fiction et diction*. París: Éditions du Seuil, 1991.
- Lejeune, Philippe. *Le pacte autobiographique*. París: Éditions du Seuil, 1996. [Segona edició augmentada; la primera és de 1975]
- Llover, Jordi (editor). *Teoria de la literatura*. Barcelona: Columna, 1996.
- Medina, Jaume. *L'art de la paraula. Tractat de retòrica i poètica*. Barcelona, Proa, 2000.
- Rimmon-Kenan, S. *Narrative Fiction. Contemporary Poetics*. London: Routledge, 1983.
- Selden, R. *La teoria literaria contemporànea*. Barcelona: Ariel, 1991.
- Soler, I. i Trilla, M. R. *Les línies del text. Introducció a les tècniques narratives*. Barcelona: Empúries, 1989.
- Spang, K. *Géneros literarios*. Madrid: Síntesis, 1993.
- Sullà, E. (ed.). *Poètica de la narració*. Barcelona: Empúries, 1990.
- Todorov, T. *Poétique de la prose*. París: Seuil, 1971.
- Toolan, M. J. *Narrative. A Critical Linguistic Introduction*. London: Routledge, 1988.
- Wellek, R. i Warren, A. *Teoría literaria*. Madrid: Gredos, 1966.

Desenvolupament Humà, Diversitat i Sostenibilitat

PROFESSOR: Sebastià RIERA i CUSÍ

Quadrimestral. 6 crèdits

INTRODUCCIÓ:

Fent una anàlisi global del vocabulari més utilitzat pels representants de les institucions que tenen un pes significatiu en la societat actual, trobaríem sense cap mena de dubte, al capdamunt del rànquing els següents temes: progrés, desenvolupament, globalització, beneficis abans d'impostos, IRPF, fiscalitat, Producte Interior Brut i cooperació. Entre tots ells es dibuixa un panorama mundial on la persona no ocupa el centre de les actuacions sinó que és un element que ha d'adaptar-se als esquemes definits per una minoria dominant.

Davant d'aquesta situació han començat a aparèixer detractors d'aquesta manera de fer, defensors de "causes perdudes" que sota el concepte de desenvolupament humà treballen perquè els éssers humans siguin el subjecte principal del desenvolupament, demanant una justa redistribució dels recursos i beneficis del desenvolupament, vetllant pel respecte a la diversitat cultural, alertant sobre la necessitat de preservar el medi ambient i exigint un marc de cooperació i solidaritat segons els criteris de la democràcia cultural.

És en aquest marc que encaixa el programa de l'assignatura.

CONTINGUTS:

1. Concepte i utilització dels termes progrés, desenvolupament i evolució.
2. Globalització i localització. Avantatges i inconvenients. Beneficiats i agreujats.
3. Concepte de desenvolupament humà.
 - 3.1 Participació i democràcia.
 - 3.2 Equitat de gèneres.
 - 3.3 Identitats culturals.
 - 3.4 Sostenibilitat intra i intergeneracional.
 - 3.5 Seguretat individual (alimentació, salut, marginació, repressió).
 - 3.6 Eliminació de sistemes de producció i consum insostenibles.
 - 3.7 Cohesió social i cooperació.
4. Creixement econòmic i desenvolupament humà.
 - 4.1 El subdesenvolupament del desenvolupament.
5. Desenvolupament cultural.
 - 5.1 Modernització i progrés davant de conservació i preservació.
 - 5.2 La cultura com a objecte de consum.
 - 5.3 Diversitat cultural.
6. Desenvolupament sostenible.
 - 6.1 Indicadors de sostenibilitat.
 - 6.2 Principals problemes mediambientals a nivell local i global.
 - 6.2.1 Canvi climàtic.
 - 6.2.2 Biodiversitat
 - 6.2.3 Aigua potable
 - 6.2.4 Població mundial
 - 6.2.5 Capa d'ozó
 - 6.2.6 Altres
7. Actuacions i moviments.

- 7.1 Declaració de Rio 92: La cimera de la Terra: declaració sobre medi ambient i desenvolupament.
 - 7.1.1 Agenda 21 i Agenda 21 Local. Bases d'un desenvolupament sostenible a nivell social, econòmic i ecològic.
 - 7.2 Xarxa de ciutats europees sostenibles. Ideologia i composició.
 - 7.3 M.S.T Moviment Sense Terra (Brasil). Un model de sostenibilitat.
 - 7.4 Les organitzacions no governamentals.
 - 7.5 Comitès locals de solidaritat.
 - 7.6 Altres.
8. Reconceptualització i alternatives per al desenvolupament.

METODOLOGIA:

En l'assignatura es combinaran exposicions orals on el pes de la classe serà portat pel professor de l'assignatura o per professors convidats, amb taules rodones i activitats de petit i gran grup on s'analitzaran i discutiran aportacions de persones i de documents relacionats amb la temàtica del curs. La implicació dels/les estudiants durant les classes es considera fonamental i imprescindible.

AVALUACIÓ:

D'acord amb el contingut del curs i la metodologia de treball, l'assistència i participació a l'aula constitueixen els eixos fonamentals de l'avaluació de l'assignatura. Un estudiant que no assisteixi a un mínim del 75% de les classes no podrà ser avaluat de l'assignatura. Durant el curs es realitzaran dos treballs, un d'individual i un en grup, que representaran el 50% de la qualificació final. L'altre 50% sortirà de l'assistència i la participació a l'aula i d'una prova escrita a realitzar al final del quadrimestre. Els quatre objectes d'avaluació han d'estar aprovats separatament.

BIBLIOGRAFIA:

- Barcena, I.; Ibarra, P.; Zubiaga, M. *Desarrollo sostenible: un concepto polémico*. Bilbao: Universidad del País Vasco, 2000.
- Brown, L.R. *L'estat del món 2001*. Worldwatch Institute. Barcelona: Centre Unesco de Catalunya, 2001.
- De la Dehesa, G. *Comprender la globalización*. Madrid: Alianza, 2000.
- Lean, G; Hinrichsen, D. *Atlas del Medio Ambiente*. Sevilla: Algaida, 1992.
- Generalitat de Catalunya, Departament de Medi Ambient. *Guia Bàsica del Consell de Municipis i Regions d'Europa per a l'Agenda 21 Local*. Barcelona: Departament de Medi Ambient de la Generalitat de Catalunya, 1998.
- Ministerio de Obras Públicas y Transportes *Rio 92. Tomo I: Textos y Documentos*. Madrid: Ministerio de Obras Públicas y Transportes, 1993.
- Pnud (1990-1999): *Informes sobre Desarrollo Humano*, Madrid, Mundi-Prensa.
- Bustelo, P. *Teorías Contemporáneas del Desarrollo Económico*. Madrid: Síntesis, 1998.
- Centre Unesco de Catalunya (1998): *Informe Mundial de la Cultura 1998*, Barcelona, Centre Unesco de Catalunya.
- Medina, Manuel. *¿Sostenido? ¿Sostenible? ¿Compatible! Bases para un desarrollo compatible de ciencia, tecnología y cultura*. Universitat Politècnica de Catalunya, 1997.
- Norgaard, Richard B. *Globalización e Insostenibilidad*. Universitat Politècnica de Catalunya, 1997.
- Universitat Politècnica de Catalunya (ed.). *¿Sostenible?* Barcelona: Icaria, 1997.
- El resignificado del desarrollo*. Biblioteca Naciones Unidas Vol I. UNIDA. Buenos Aires, 2000.
- Informe sobre el desenvolupament humà 1998. Programa ONU per el desenvolupament*. Barcelona: Centre Unesco de Catalunya, 1998.
- En el umbral del siglo XXI. Informe sobre el desarrollo mundial 1999-2000*. Madrid: Mundi-Prensa, 1999.
- El estado del Mundo. Anuario Económico Geopolítico Mundial 2001*. Madrid: Akal, 2000.

Mediació i Resolució de Conflictes

PROFESSOR: Joan SALA i BAIGET

Quadrimestral. 6 crèdits.

OBJECTIUS:

Es pretén que els estudiants d'aquesta assignatura aprofundeixin en el conflicte, aprenguin a identificar-lo, analitzar-lo i avaluar-lo i adoptin envers ell –i les diferents parts involucrades– una actitud positiva que tendeixi cap a la seva comprensió i posterior resolució.

Pel que fa a les tècniques de resolució de conflictes, es pretén que els estudiants assoleixin el domini de la Mediació en els seus tres models i en els tipus més afins a les funcions de l'educador social. També es pretén que coneguin altres tècniques de resolució de conflictes que els permetin afrontar amb garanties les diferents i complexes situacions que es puguin trobar al llarg de la seva vida professional.

CONTINGUTS:

1. El conflicte:
 - 1.1. El conflicte: definició, identificació, origen, causes i tipus.
 - 1.2. Escalada del conflicte i tècniques de desescalada: actituds i diferents estats emocionals de cada moment.
2. Coneixements bàsics per a la resolució de conflictes:
 - 2.1. La PNL (Programació Neuro Lingüística).
 - 2.2. El llenguatge no verbal.
 - 2.3. Com neutralitzar actituds agressives, passives i/o destructives en la relació.
 - 2.4. La negociació: definició, estils, elements, tècniques i tàctiques.
3. Tècniques de resolució de conflictes:
 - 3.1. La mediació:
 - 3.1.1. Elements:
 - Definició.
 - Funció i perfil del mediador
 - Pràctica i ètica del mediador
 - Context legal de la mediació.
 - 3.1.2. Models:
 - Tradicional-Lineal (Harvard).
 - Psicologista (circular-narratiu).
 - Transformador.
 - 3.1.3. Tipus:
 - Familiar
 - Familiar amb adolescents
 - Escolar.
 - Comunitària.
 - Àmbit penal de menors i d'adults.
 - Mediambiental.
 - 3.2. Tècniques de relació d'ajuda (Carkhuff, R.):
 - Definició i característiques.
 - Perfil del professional que la desenvolupa.
 - Les 4 fases.
 - 3.3. Altres tècniques d'intervenció en la resolució de conflictes:
 - Entrevista.

- Observació.
- Acció tutorial.
- Treball en grup i supervisió grupal.

METODOLOGIA:

El professor exposarà el contingut teòric dels temes a classe, fet que es complementarà –donada la importància del lligam entre la teoria i la realitat– amb la discussió de casos pràctics i exemples proposats tant pel professor com pels estudiants. Aquesta podrà ser en el grup classe o en petits grups, amb posada en comú posterior. També es procurarà aconseguir la col·laboració d'una persona especialista en algun tema concret i es treballaran alguns punts amb material audiovisual específic.

AVALUACIÓ:

Els estudiants hauran de demostrar el grau d'assoliment d'objectius amb un examen final que valorarà el 70% de la nota final i que es complementarà amb la puntuació d'un treball, el 30%, fet individualment o per parelles sobre un tema del contingut, pactat prèviament amb el professor. La presentació del treball és obligada.

BIBLIOGRAFIA:

- Bramson, R. *Cómo tratar con personas difíciles*. Bilbao: Deusto, 1989.
- Bush, R. i Folger, J.P. *La promesa de la mediación*. Buenos Aires: Granica, 1996.
- Díez, F. i Tapia, G. *Herramientas para trabajar la mediación*. Barcelona: Paidós, 1999.
- Fischer, R. i Ury, W. *Sí, de acuerdo*. Bogotá: Norman.
- Funes, J. *Mediación y justicia juvenil*. Barcelona: Centre d'Estudis Jurídics i Formació Especialitzada. Departament de Justícia. Generalitat de Catalunya, 1994.
- González-Capitel Martínez, C.M. *Manual de mediación*. Barcelona: Atelier, 1999.
- Gorvein N. *Divorcio y mediación*. Mèxic: Maldonado Editores, 1999.
- Grover Duffy, K i Grosch J.W. *La mediación y sus contextos de aplicación*. Barcelona: Paidós, 1996.
- Haynes, J.M. *Fundamentos de la mediación familiar*. Madrid: Gaia, 1995.
- Haynes, J.M. *La mediación en el divorcio*. Barcelona, Granica, 1997.
- Marroquín, M. *La relación de ayuda*. Bilbao: Mensajero, 1982.
- Moore, C. *El proceso de mediación*. Buenos Aires: Granica, 1995.
- Raiffa, H. *El arte y la ciencia en la negociación*. Mèxic: F.C.E., 1991.
- Ripoll-Millet, A. *Separació i divorci, la mediació familiar*. Barcelona: Centre d'Estudis Jurídics i Formació Especialitzada del Departament de Justícia, 1997.
- Robert, R. *Carkhuff*. Bilbao: Mensajero, 1982.
- Singer, L.R. *Resolución de conflictos. Técnicas de actuación en el ámbito empresarial, familiar y legal*. Barcelona, Paidós.
- Suarez, M.I. *Mediación, conducción de disputas, comunicación y técnicas*. Barcelona. Paidós.
- Ury W. *Cómo superar el no*. Bogotá: Norman.
- Watzlawick, P. *Teoría de la comunicación humana*. Barcelona: Herder, 1993.

Psicologia de l'Adolescència

PROFESSOR: Àngel SERRA i JUBANY

Quadrimestral. 6 crèdits

INTRODUCCIÓ:

Si comparem els comportaments dels nens amb els dels joves entre els 12 i els 16 anys, ens adonarem dels profunds canvis tant físics com psicològics que es produeixen al llarg d'aquest període de transició. Es tracta d'una transformació important que requereix una acció educativa específica donada la rellevància que té per al futur de l'individu i la conflictivitat que potencialment pot ocasionar.

L'enfocament que es donarà serà el de la psicologia ecològica, tenint en compte de manera relacionada, tant els aspectes conductuals, cognitius, com els socials i biològics, per poder incidir psicopedagògicament de forma adequada.

A nivell de contingut, es tractarà els diferents enfocaments o teories del desenvolupament adolescent, els aspectes biològics i físics del canvi, la nutrició i conducta alimentària, la construcció de la identitat i la vivència del cos, els canvis en les relacions socials bàsiques, així com el desenvolupament afectiu.

CONTINGUTS:

1. Naturalesa de l'adolescència
 - L'adolescència: període de transició
 - Concepte d'adolescència
2. L'estudi de l'adolescència
 - Història dels estudis sobre l'adolescència
 - Teories sobre el desenvolupament adolescent
3. Adolescència i cultura
 - Perspectiva antropològica i cultural
4. Desenvolupament físic i maduració sexual
 - La pubertat
 - El rellotge biològic
 - Les hormones sexuals i les hormones del creixement
 - Conseqüències físiques i psicològiques dels canvis hormonals
5. La imatge corporal
 - La vivència del cos
 - Importància de l'autoimatge en la formació de l'autoconcepte i la identitat
6. La nutrició de l'adolescent
 - Els aliments
 - Els hàbits alimentaris
 - Nutrició i exercici físic
7. Trastorns de la conducta alimentària
 - Anorexia nerviosa i bulímia
 - Aspectes preventius
8. Desenvolupament psicosexual en els adolescents
 - Conducta sexual i diferències individuals
 - Representació social del comportament sexual
 - Etapas en el desenvolupament psicosexual
 - Orientació i identitat sexual

- Educació sexual
- 9. El gènere en l'adolescència
 - El sexe i el gènere
 - Gènere, autoconcepte i autoestima
 - Estereotips de gènere
 - Identitat i gènere
- 10. El desenvolupament emocional i afectiu
 - La vida afectiva
 - Creences populars sobre la vida emocional
 - Trastorns d'ansietat i trastorns de l'estat d'ànim
- 11. Canvis en les relacions socials bàsiques
 - Canvis en les relacions familiars
 - Canvis en les relacions socials i d'amistat
 - Canvis en l'àmbit acadèmic
 - L'orientació professional
- 12. Desenvolupament i canvi cognitiu
 - Etapas en el desenvolupament cognitiu
 - Efectes del pensament adolescent en la personalitat i la conducta
- 13. Escriptura i adolescència
 - Investigació en l'àmbit de les funcions de l'escriptura en l'adolescència
 - Elaboració qüestionari
 - Interès per l'escriptura
 - Nous mitjans de comunicació
 - El diari adolescent
 - Literatura i adolescència
- 14. La prevenció de drogodependències
 - Concepte i tipologies
 - Aspectes preventius
- 15. Violència juvenil
 - Concepte
 - Aspectes psicosocials facilitadors
- 16. Entrevista amb adolescents
 - Globalització del temari desenvolupat durant el curs
 - Anàlisi de l'observació

METODOLOGIA:

L'assignatura es treballarà a partir de les explicacions del professor i la participació dels estudiants en les diferents activitats didàctiques.

AVALUACIÓ:

Participació activa dels estudiants (10%) i un examen escrit sobre els conceptes i les lectures aportades durant les classes (90%).

BIBLIOGRAFIA :

- Aguirre, A. *Psicologia de la adolescència*. Barcelona: Boixareu, 1994.
 Corbella, J.; Valls, C. *Davant una edat difícil*. Barcelona: Columna, 1994
 Delval, J. *El desarrollo humano*. Madrid: Siglo XXI, 1994
 Encinas, J.L. *Bandas juveniles*. Mèxic: Trillas, 1994

- Funes, J. *Drogas y adolescentes*. Madrid: Aguilar, 1996.
- Hoffman, L.; Paris, S.; Hall, E. *Psicología del desarrollo hoy*. Madrid: Mc Graw Hill, 1996 (volum 2).
- Kimmel, D.G. i Weiner, I.B.: *La adolescencia: una transición del desarrollo*. Barcelona: Ariel, 1998.
- Puig, J.M. (ccord.): *Educación a la secundaria*. Vic: Eumo Editorial, 2000
- Rice, F.P.: *Adolescencia. Desarrollo, relaciones y cultura*. Madrid: Prentice Hall, 2000.
- Stassen Berger, K. i Thompson, R.A. *Psicología del desarrollo. Infancia y adolescencia*. Madrid: Panamericana, 1997.
- Toro, J. *El cuerpo como delito*. Barcelona: Ariel, 1996.

Intervenció Socioeducativa en l'Àmbit Familiar

PROFESSORA: Núria PRAT i BAU

Quadrimestral. 6 crèdits

OBJECTIUS:

1. Tenir una visió global de la intervenció psicopedagògica en la família i el seu entorn social.
2. Identificar els criteris per a l'establiment d'unes relacions família-escola que permetin que l'escola sigui una forma de suport a la tasca educativa de les famílies.
3. Donar estratègies d'intervenció psicopedagògica per intervenir en l'entorn familiar per tal de millorar el procés educatiu de l'alumne en l'àmbit escolar, social i familiar.
4. Conèixer els recursos comunitaris que es posen a l'abast dels nens i nenes que permeten donar un suport educatiu a les famílies.

CONTINGUTS

1. LA FAMÍLIA

- 1.1. Evolució històrica i fenòmens actuals que afecten la família
- 1.2. De què parlem quan parlem de família.
- 1.3. Funcions de la família. Les necessitats de les famílies.
- 1.4. Les famílies amb fills amb condicions personals de risc biològicosocials.
- 1.5. Diferències culturals vinculades a les pautes de criança

2. LES RELACIONS FAMÍLIA-ESCOLA

- 2.1. Relació entre el context familiar i l'escola. Marcs de col·laboració.
- 2.2. Els programes de formació de pares
- 2.3. Pautes per a un disseny d'un programa de formació de pares
- 2.4. Experiències comunitàries en els nostres entorns

3. FAMÍLIA I INADAPTACIÓ

- 3.1. Els models d'intervenció: de l'assistencialisme a la participació
- 3.2. Atenció a la infància i adolescència desemparades
- 3.3. L'atenció als adolescents infractors

4. ELS ALTRES ESPAIS D'INTERVENCIÓ EDUCATIVA

- 4.1. El medi obert i els altres espais institucionals
- 4.2. Els processos de col·laboració: protocols, circuits de derivació...

METODOLOGIA:

S'utilitzarà l'exposició teòrica a classe, relacionada amb experiències viscudes en la pràctica professional, el treball pràctic en petits grups, exercicis de simulació, un fòrum i l'intercanvi amb professionals vinculats a l'escola

AVALUACIÓ:

L'avaluació de l'assignatura es farà a través de les següents activitats:

- a. Realització d'exercicis en petits grups durant les classes (10% de la qualificació final).
- b. Recensió d'un llibre de la bibliografia a escollir per l'estudiant. (20% de la qualificació final).
- c. Una prova escrita final (70 % de la qualificació final).

BIBLIOGRAFIA:

- Acim. *Guia per a professionals sobre l'abús sexual i altres maltractaments infantils*. Barcelona: Acim, 1999.
- Aguilera, E; Anglès, R i altres. *Projecte reeducatiu per al menor inadaptat*. Barcelona: Rosa Sensat, 1983.
- Bouting; Durning, P. *Intervenciones Socioeducativas en el medio familiar*. Madrid: Narcea, 1997.
- Bott. E. *Familia y real social*. Madrid: Taurus Humanidades, 1990.
- Canevaro, A. *Els infants que es perden al bosc: identitat i llenguatges en la infància*. Vic: Eumo Editorial, 1985.
- Cardús, S. *El desconcert de l'educació*. Barcelona: La Campana, 2000.
- Cunnigham, C.; Davis, H. *Trabajo con padres: marcos de colaboración*. Madrid: MEC/Siglo XXI, 1988.
- Donosto, T.; Figuera, P.; Panchon, C. "L'acolliment familiar especialitzat: avaluació d'una experiència". *Temes d'educació*, núm. 20, p. 50 i ss., 1998.
- Durning, P. "La recerca en educació familiar". *Temes d'educació*, núm. 20 p. 29 i ss., 1998.
- Freixer, M.; Lozano, P; Paula, I. "Família i disminució". *Temes d'educació*, núm. 20 p. 101 i ss., 1998
- Giné Giné, C. "El contexto familiar y retraso en el desarrollo. Análisis de la relación padres-bebé. Investigación en discapacitat". *Siglo Cero*, Vol. 26, núm. 157, 1995
- Harlan, L. *El niño Salvaje de Aveyron* Madrid: Alianza Universidad, 1984.
- Kaye, K. *La vida social del bebé. Cómo los padres crecen personas*. Barcelona: Paidós Ibérica, 1996.
- Lacasa, P. *Familias y escuelas: caminos de la orientación educativa*. Madrid: Visor, 1997.
- Palacio Quintin, E. "Un enfocament múltiple en el tractament de la negligència parental". *Temes d'educació*, núm. 20, p. 43, 1998.
- Pourtois, J.P.; Desmet, H.; Nimal, P. "L'educació familiar davant el repte de la nova civilització postmoderna" *Temes d'educació*, núm. 20, p. 13 i ss., 1998.
- Shaffer, H. R. *El contexto sociofamiliar en la educación de la infancia* *Temas de infancia*. Madrid: Centro de Publicaciones del MEC/Rosa Sensat, 1993.
- Vila, A. *Els fills diferents*. Barcelona: Barcanova, 1991.

Aspectes Sociològics i Psicopedagògics de la Tercera Edat

PROFESSORA: Isabel CARRERA i BLANCAFORT

Quadrimestral. 6 crèdits

OBJECTIUS:

1. Presentar els principals trets biològics, psicològics i socials del procés d'envelliment de les persones.
2. Donar a conèixer els diferents àmbits d'intervenció educativa en persones grans.
3. Donar pautes per a la intervenció educativa en la tercera edat.

CONTINGUTS

1. El procés d'envelliment:
 - 1.1. Aspectes biològics
 - 1.2. Aspectes psicològics
 - 1.3. Aspectes socials
2. La intervenció educativa amb persones grans:
 - 2.1. Tipus de centres i serveis
 - 2.2. Aspectes metodològics
 - 2.3. Programes d'intervenció
3. El paper de l'educador social en la intervenció educativa amb persones grans.

METODOLOGIA

Es combinaran les explicacions teòriques amb visites a centres, sessions conjuntes amb persones grans, treball en grup i estudi de casos.

AVALUACIÓ

Hi haurà una prova escrita final sobre els continguts més conceptuals i un treball, individual o en grup, sobre algun aspecte pràctic relacionat amb els continguts de l'assignatura.

BIBLIOGRAFIA

- Ander-Egg, E. *La animación y los animadores*. Madrid: Narcea, 1989.
- Beauvoir, S. de. *La vejez*. Barcelona: Edhasa, 1983.
- Bender, M.; Lloyd, C.; Cooper, A. *Calidad de muerte*. Madrid: Tea, 1996.
- Febrer, A; Soler, A. *Cuerpo, dinamismo y vejez*. Barcelona: Inde, 1989.
- García Pérez, M. C.; Tous Ral, J. M. *Motivación y vejez*. Barcelona: Fundació La Caixa, 1992.
- Generalitat de Catalunya. *Llibre blanc. Activitats preventives per a la gent gran*. Barcelona: Direcció General de Salut Pública, 1999.
- Kalish, R. A. *La vejez. Perspectivas sobre el desarrollo humano*. Madrid: Pirámide, 1983.
- Leher, U. *Psicología de la senectud*. Barcelona: Herder, 1980.
- Mañós, Q. *Animació estimulativa per a gent gran discapacitada*. Barcelona: Pleniluni, 1996.
- Mishara, B.L.; Riedel, R.G. *El proceso de envejecimiento*. Madrid: Morata, 1986.
- Pont, P. *Tercera edad, actividad física y salud*. Barcelona: Paidotribo, 1994.
- Pont, P. *Movimiento creativo con personas mayores*. Barcelona: Paidotribo, 2001.
- Sáez N.; Vega J.L. *Acción socio-educativa en la tercera edad*. Barcelona: Ceac, 1989.
- Trilla, J. (coord.) *Animación sociocultural. Teorías, programas y ámbitos*. Barcelona: Ariel, 1997.

El Joc i l'Expressió Corporal com a Eines Educatives

PROFESSORA: Dolors RUSIÑOL i CIRERA

Quadrimestral. 6 crèdits.

OBJECTIUS:

- Prendre consciència del propi cos, espontaneïtat, creativitat, relacions amb l'entorn i amb els altres.
- Intensificar la capacitat d'atenció general.
- Desenvolupar la capacitat d'expressar emocions, sensacions, vivències, idees, conceptes, records, en definitiva, la sensibilitat i la imaginació.
- Valorar la importància humanitzadora del desenvolupament emocional i perceptiu.
- Utilitzar les tècniques teatrals com a eines educatives i de comunicació.

CONTINGUTS:

1. Expressió corporal:

- Presa de consciència
- Concentració
- Respiració
- Imaginació
- Relaxació
- La comunicació no verbal: espai personal, mirada i postures
- Expressió de sentiments
- Interacció i relació amb l'entorn: espai i objectes
- Relació i intercomunicació personal
- Components del moviment
- Zones i centres corporals
- Possibilitats de moviment del cos sense desplaçament.
- Possibilitats del cos al desplaçar-se
- Jocs de sensibilització

2. El joc dramàtic.

- 2.1 Jocs d'expressió
- 2.2 Tècniques dramàtiques:
 - Teatre – Improvisacions
 - Titelles
 - Dansa
 - Ombres Xineses
 - Mim

METODOLOGIA:

Les classes seran fonamentalment pràctiques.

En cada sessió es donarà una explicació sobre els conceptes que es treballaran i a partir d'aquí l'estudiant experimentarà, buscarà i farà una proposta de treball.

Es faran exercicis individuals i en grup.

AVALUACIÓ:

Es valorarà l'assistència a classe, l'esforç, la participació i l'actitud.

Es realitzarà una memòria en forma de fitxes de tots els exercicis fets a classe. La nota final sortirà del conjunt de notes dels exercicis que es fan a classe i de la memòria presentada.

OBSERVACIONS:

Per a les classes d'Expressió Corporal s'ha de portar roba còmoda i mitjons gruixuts per treballar descalços.

BIBLIOGRAFIA

Castanyer Balcells, M. *Expresión corporal i danza*. Barcelona: Inde, 2000

Castanyer Balcells, M. *1000 ejercicios y juegos aplicados a la Expresion Corporal*. Barcelona: Paidotribo, 1999

Patricia Stokoe *La Expresión Corporal*. Paidós, 1999

Galia Sefchovich *Expresión Corporal y creatividad*. Trillas, 1996

Motos Teruel, T. *Iniciación a la Expresion Corporal*. Barcelona: Humanitas 1983

Aymerich, M.; Aymerich, C. *L'expressió mitjà de desenvolupament*. Barcelona: Llar del Llibre, 1980

Dobbeleare, G. *Pedagogia de l'expressió*. Barcelona: Nova Terra, 1964

Motos, T.; Tejedo, F. *Prácticas de dramatización*. Barcelona: Humanitas, 1987

Siedentop, D. *Aprender a Enseñar la Educación Física*. Barcelona: Inde, 1998.

Slade, P. *Expresión dramática infantil*. Madrid: Santillana, 1978

Psicopatologia per a Educadors

PROFESSORA: Assumpció GUILLÉN i FONT

Quadrimestral. 6 crèdits

OBJECTIUS:

1. Adquirir un coneixement ampli dels trastorns mentals i de les persones que els pateixen.
2. Conèixer els diferents abordatges dels trastorns mentals.
3. Aprofundir en les intervencions des de l'àmbit de l'educació en els trastorns mentals.

CONTINGUTS

1. Salut mental *versus* malaltia mental
2. Característiques dels diferents trastorns mentals: psicosi, depressió, demència, retard mental...
3. Evolució dels diferents trastorns mentals. La cronicitat i el deteriorament.
4. Organització de l'atenció en Salut Mental.
5. Programes d'Atenció en Salut Mental, des d'una perspectiva assistencial, rehabilitadora i comunitària.
6. L'Educació per a la Salut Mental:
 - Prevenió
 - Rehabilitació: habilitats socials, reinserció, intervenció comunitària.
7. Estratègies i tècniques d'intervenció per als educadors socials:
 - En el treball amb els adults amb trastorns mentals
 - En el treball amb els nens amb trastorns mentals i amb les seves famílies
 - En el treball amb els familiars de les persones amb trastorn mental.

METODOLOGIA

S'alternaran les sessions teòriques, les sessions pràctiques, els treballs de grup i l'estudi de casos.

AVALUACIÓ

L'assignatura s'avaluarà per mitjà d'un examen final i un treball, individual o en grup.

BIBLIOGRAFIA

- Barcia, D. (2000): *Tratado de Psiquiatria*. Madrid: Arán.
- Ayuso (1997): *Depresión: Visión actual*. Madrid.: Aula Médica.
- Cervera i altres (1997): *Manual del residente de Psiquiatria*. Madrid: Litofinter.
- Kaplan (1996): *Psiquiatria clinica*. Buenos Aires: Waverly Hispanica.
- Vallejo (1997): *Introducción a la psicopatología y psiquiatria*. 4a ed. Barcelona: Masson.
- Vallejo (2000): *Trastornos afectivos; ansiedad y depresión*. Barcelona: Masson.
- Mendez F. (1989): "El modelo comunitario en Salud mental". *Revista de la Asociación Española de Neuropsiquiatria*, núm. 28 p. 115-122.
- Baca E. (1992): "Psiquiatria Social y Psiquiatria Comunitaria". Dins Ayuso: *Manual de Psiquiatria*. Vol II. Madrid: Interamericana Mc Graw-Hill.

Educació per a la Salut i Intervenció en Drogodependències

PROFESSORS: Sònia REIG i ORTA

Jordi VERDAGUER i GORCHS

Quadrimestral. 6 crèdits

OBJECTIUS

1. Conèixer què és l'educació per a la salut.
2. Conèixer què són i a quines necessitats responen els Programes de Reducció de Danys.
3. Saber com es pot intervenir sobre el col·lectiu d'usuaris de drogues per millorar o mantenir el seu estat de salut.
4. Identificar les intervencions més adequades per a cada usuari de drogues, des de l'àmbit de l'educació per la salut.
5. Conèixer què són les drogues i els efectes que ocasionen en l'organisme.
6. Conèixer les principals substàncies consumides i la dimensió del fenomen.
7. Identificar els factors personals, educatius i socials que predisposen a entrar en la drogoaddicció.
8. Conèixer els efectes de les substàncies específiques que més desestructuració ocasionen al consumidor.
9. Conèixer els recursos terapèutics que s'apliquen a l'addicte i l'abordatge multidisciplinar de la seva problemàtica.
10. Saber en quin moment del procés terapèutic ha d'intervenir cada professional i en quin l'educador social.

CONTINGUTS

1. L'educació per a la salut
2. Estudi d'algunes problemàtiques: La infecció pel virus de la immunodeficiència humana (VIH), la SIDA, les malalties de transmissió sexual (MTS), la tuberculosi (TBC), les hepatitis víriques...
3. Programes de reducció de danys: programa de tractament amb metadona, programa d'intercanvi de xeringues (PIX), tècniques d'higiene en la punció, tècniques de sexe segur, counselling pel VIH, intervencions per fer que el consum de drogues (heroïna, cocaïna, drogues de síntesi, alcohol...) sigui el més salutable o el menys perjudicial possible.
4. Classificació dels tipus de drogues i conceptes. El procés d'addicció.
5. Consum de drogues en població: drogues legals i il·legals.
6. Dades assistencials a Catalunya.
7. Alcohol: descripció, els seus efectes, tipus de bevedors i tractament.
8. Drogues il·legals: heroïna, cocaïna, drogues de síntesi, cannabis. Efectes, formes de consum, perfils de consumidors, efectes sobre el comportament, conseqüències socials. Personalitat: en situació de consum i de no consum.
9. Tractament: lliures de drogues, programa de manteniment de metadona, unitat hospitalària de desintoxicació, comunitat terapèutica. Anàlitiqes d'orina.
10. Patologia dual. Definició. Tipus de patologia dual.
11. Centre de Dia per a pacients toxicòmans. Definició, objectius, població candidata, població real atesa, variabilitat de la població, activitats realitzades, adherència dels usuaris.
12. Legislació sobre drogues. Aspectes jurídics toxicomania. Compliment de condemnes alternatives.

METODOLOGIA:

Les sessions de classe tindran un caràcter marcadament pràctic. Es combinaran les explicacions del professor sobre les qüestions més conceptuals amb la presentació i l'anàlisi d'experiències i programes.

AVALUACIÓ

L'avaluació de l'assignatura es farà segons els següents criteris:

- Una prova escrita a final del quadrimestre
- Participació en treballs proposats pels professors

BIBLIOGRAFIA

- Saez, S.; Marques, F.; Isla, P. (1999): *Promoció de la salut i educació sanitària*. Lleida: Universitat de Lleida.
- Greene, W.H.; Simons-Morton, B.G. (1984): *Educación para la salud*. Editorial Interamericana.
- Baulenas, G.; Borrás, T.; Magrí, N. (1998): *Políticas e intervenciones de reducción de riesgos*. Barcelona: Grup Igia.
- Rodés, A.; Valverde, C. (1996): *Manual d'educació sanitària per a la prevenció de la infecció pel VIH*. Barcelona: Generalitat de Catalunya, Departament de Sanitat i Seguretat Social.
- Escohotado, A. (1990): *Història de las drogas*. Madrid: Alianza Editorial.
- Griffith, E. (1997): *Alcohol y salud pública*. Barcelona: Prous Science.
- Departament de Sanitat i Seguretat Social (1992): *Latència primària de salut i les drogodependències*. Barcelona: Generalitat de Catalunya.
- Pichot, P. (Coord.) (1995): *DSM-IV. Manual diagnóstico y estadístico de los trastornos mentales*. Barcelona: Masson.

Assignatures de Lliure Elecció

Aula de Cant Coral I / II

Lliure elecció. 3 crèdits.

INTRODUCCIÓ:

La inclusió d'aquesta Aula de Cant Coral en el currículum de la Universitat de Vic vol ser, per una banda, una aposta per començar a abastar la normalitat cultural i acadèmica en aquest camp i, per l'altra, pretén oferir als estudiants la possibilitat d'accedir amb comoditat i profit a la pràctica d'aquesta disciplina que els pot proporcionar una peculiar i activa formació i educació en la creativitat i en el compromís interpretatiu, en el bon gust individual i compartit, en el gaudi estètic de l'experiència pràctica i vivencial de l'art de la música vocal, en el coneixement, desenvolupament i acreixement de la veu pròpia i del conjunt de veus, i de les més altes i més subtils capacitats auditives.

OBJECTIUS:

- L'experiència vivencial i compartida del bon gust i el desenvolupament de les capacitats de percepció, intervenció i creació estètiques, per mitjà del Cant Coral.
- El coneixement analític i pràctic del llenguatge coral per mitjà de l'estudi i de la interpretació d'un repertori significatiu, gradual i seleccionat, d'obres d'art corals de diverses èpoques que formen part de la nostra cultura.
- El coneixement i l'ús reflexiu de l'aparell fonador. El perfeccionament –individual i com a membre d'un grup– de les aptituds i facultats auditives i atentives.
- La lectura i la interpretació empíriques dels codis del llenguatge musical integrats en les partitures corals.

CONTINGUTS:

1. La cançó a una veu i en grup.
 - 1.1. Formació del grup. Coneixement de la pròpia veu. Principis elementals de respiració i articulació. Actitud corporal. Consells i pràctica.
 - 1.2. Lectura del gest de direcció. Coneixement elemental de la partitura. El fraseig. L'expressivitat i la intenció. Moviments i matisos.
 - 1.3. Vers l'autonomia de la pròpia veu dins el conjunt de veus: saber cantar, saber-se escoltar, saber escoltar.
2. De camí cap al joc polifònic.
 - 2.1. Trets, particularitats i situació o tessitura de les veus femenines i de les masculines.
 - 2.2. La melodia canònica. El cànon a l'uníson: cànons perpetus i cànons tancats (a 2 veus, a 3 veus, a 4 i més veus [iguals / mixtes]).
 - 2.3. La cançó a veus iguals (2 veus, 3 veus).
3. Coneixement i treball de repertori.
 - 3.1. El repertori popular a cor.
 - 3.2. La cançó tradicional harmonitzada.
 - 3.3. Coneixement i interpretació –gradual i dintre de les possibilitats i limitacions tècniques a què ens vegem obligats– d'obres corals i polifòniques representatives tant per llur situació històrica com pels gèneres i els autors.
 - 3.4. Audició específica i exemplar, comentada.

AVALUACIÓ:

L'Aula de Cant Coral es farà durant el tot el curs amb una classe setmanal d'una hora i mitja de duració. Les classes seran sempre pràctiques i actives, sense excepció. Els aspectes teòrics sempre seran donats i comentats de cara a la praxis interpretativa. L'assimilació individual, promoguda, experimentada i controlada pel propi interessat, progressiva i constant, és indispensable per al profit global de l'assignatura. Per tant, és imprescindible una assistència sense interrupcions, interessada i activa, per superar l'assignatura.

BIBLIOGRAFIA:

Es facilitarà un *dossier* bàsic que contindrà les partitures amb què es començaran les activitats d'aquesta Aula de Cant Coral, i que s'anirà ampliant al llarg del curs d'acord amb el ritme de treball i les característiques del grup.

Nota important:

Abans de materialitzar la matrícula d'aquesta assignatura, l'alumne ha d'entrevistar-se amb el professor per a obtenir-ne l'acceptació explícita. L'ordre amb què es donaran els continguts descrits no és seqüencial ni necessàriament completiu, ni l'adquisició o treball d'un contingut mai no podrà significar l'abandonament d'un de suposadament previ.

Tot i que s'observarà un ordre estricte i controlat en el camí cap a ulteriors assoliments o dificultats –dependrà de les característiques i de l'impuls que porti el grup–, tots els continguts referents a repertori en general poden ser presents en cada classe, i els que fan referència als aspectes fonètics, expressius, estètics, morfològics, etc. es treballaran, amb més o menys intensitat, en totes les classes.

Aproximació Interdisciplinària als Estudis de les Dones: l'Economia, la Cultura, l'Educació i la Salut

PROFESSORA: Isabel CARRILLO i FLORES

Quadrimestral. 6 crèdits

OBJECTIU:

L'objectiu d'aquesta assignatura és apropar-nos a la realitat del món actual a partir de diverses aportacions acadèmiques: economia, cultura, educació, salut... prenent el gènere com a fil conductor. Es treballarà, per tant, des de l'especialització i la singularitat de cadascuna de les nostres facultats i estudis per tal de compartir aquells conceptes i elements que en són comuns en l'àmbit dels estudis del gènere.

PROGRAMA:

Tema 1. La història del moviment feminista

- 1.1. Orígens del feminisme. El sufragisme: la llibertat política i la ciutadania
- 1.2. L'aparició dels diferents moviments feministes.
 - 1.2.1. Feminisme liberal
 - 1.2.2. Feminisme socialista
 - 1.2.3. Feminisme radical
- 1.2. Els debats del moviment feminista. «El personal és polític»
 - 1.2.1. Família: treball domèstic, violència domèstica
 - 1.2.2. Alliberament sexual: control de la reproducció
 - 1.2.3. El moviment feminista a Catalunya: I Jornades a Catalunya

Tema 2. Les dones en l'àmbit de les ciències socials i humanes: conceptes bàsics

- 2.1. Divisió sexual del treball
- 2.2. Sistema sexe/gènere
- 2.3. Patriarcat
- 2.4. Gènere
- 2.5. Model productiu/reproductiu.

Tema 3. De l'estudi a la concreció: accions polítiques dirigides a les dones.

- 3.1. Les polítiques impulsades des de la U.E.
- 3.2. Tipologia de polítiques
 - 3.2.1. Igualtat formal
 - 3.2.2. Igualtat d'oportunitats
 - 3.2.3. Acció positiva
 - 3.2.4. Polítiques de gènere

Tema 4. Àmbits de concreció de les polítiques

- 4.1. El Mercat de treball: ocupació i atur
 - 4.1.1. Segregació ocupacional
 - 4.1.2. Discriminació salarial
 - 4.1.3. Tecnologia
- 4.2. Educació: el gènere dins del sistema educatiu
 - 4.2.1. Coeducació
 - 4.2.2. Rols de nois i de noies dins de les aules
 - 4.2.3. Aprenentatges masculins?, aprenentatges femenins?
- 4.3. Salut: el món de la cura, un món femení?

- 4.3.1. L'atenció a les persones
- 4.3.2. Malalties d'homes i dones?
- 4.4. Cultura: producció i recepció
 - 4.4.1. Polítiques que fomenten la participació de les dones en l'àmbit de la cultura.
 - 4.4.2. La dona com a consumidora de cultura.
 - 4.4.3. La dona en el món de la literatura i el cinema.

METODOLOGIA:

L'assignatura s'estructurarà en forma de seminari. En les diferents sessions participaran persones professionals expertes en la matèria que ens aportaran la seva experiència i coneixements en aquest camp. Per això, l'assignatura combinarà l'explicació i el debat, el treball individual i en grup, la lectura i discussió de materials i procurarà, fonamentalment, que s'estableixi un diàleg i un intercanvi d'opinions fructífer entre totes les persones que cursin l'assignatura.

AVALUACIÓ:

- a) Assistència a classe i participació en les diferents sessions de treball.
- b) Realització de les diferents activitats plantejades a classe.
- c) Realització d'un treball individual: memòria del curs i anàlisi de premsa.
- d) Realització d'un treball a partir de la lectura d'una novel·la, pel·lícula...

Per aprovar l'assignatura cal assolir i desenvolupar satisfactòriament els objectius i les activitats plantejades en cada apartat (el mínim de cada part és un aprovat: 5)

BIBLIOGRAFIA:

- Acker, S. *Género y Educación. Reflexiones sociológicas sobre mujeres, enseñanza y feminismo*. Madrid: Narcea, 1995.
- Aleman, C. *Yo no he jugado nunca con Electro L*. Madrid: Instituto de la Mujer, 1989.
- Anderson, B; Zinsser, J. *Historia de las mujeres: una historia propia*. Barcelona: Crítica, 1991. Vol I i II.
- Beneria, L. *Reproducción, producción y división sexual del trabajo* a la Revista Mientrastanto, n. 6, Barcelona, 1981.
- Beneria, L. *La globalización de la economía y el trabajo de las mujeres* a la Revista Economía y Sociología del Trabajo, n. 13-14, Madrid, 1991.
- Borderías, C; Carrasco, C; Aleman, C. *Las mujeres y el trabajo: rupturas conceptuales*. Barcelona: Icaria, 1994.
- Butler, J. *Gender Trouble*. New York: Routledge, 1990.
- Camps, C. *El siglo de las mujeres*. Madrid: Cátedra, 1998.
- Dahlerup, D. (Ed.) *The New Women's Movement. Feminism and political in Europe and the USA*. Sage Publications. Forthcoming, 1986.
- Duran, M. A. *La jornada interminable*. Barcelona: Icaria, 1987.
- Duran, M. A. *Mujer, trabajo y salud*. Madrid: Trotta, 1992.
- Eisenstein, Z. *Patriarcado capitalista y feminismo socialista*. Mèxic: Siglo XXI, 1980.
- Evans, M. *Introducción al pensamiento feminista contemporáneo*. Madrid: Minerva, 1997.
- Friedan, B. *La fuente de la edad*. Barcelona: Planeta, 1994.
- Fuss, D. *En essència. feminisme, naturalesa i diferència*. Vic: Eumo Editorial, 2000.
- Hernes, H. *El poder de las mujeres y el Estado del Bienestar*. Madrid: Vindicación Feminista, 1990.
- Lewis, J. *The debate on sex and class* a New Left Review, 1985. n. 149.
- Mackinnon, C. *Hacia una teoría feminista del Estado*. Madrid: Ediciones Cátedra. Universitat de València. Instituto de la Mujer, 1995.
- Moreno, M. *Del silencio a la palabra*. Madrid: Instituto de la Mujer, 1991.

- Nash, M. *Mujer, familia y trabajo en España*. Barcelona: Anthropos, 1983.
- Pateman, C. *El contrato sexual*. Barcelona: Anthropos. Sèrie de filosofia política, 1995.
- Rambla, X; Tome, A. *Una oportunitat para la coeducació: las relaciones entre familias y escuelas a Quaderns de Coeducació*. Barcelona: ICE. UAB, 1998. n. 14.
- Showstack, A (Ed.). *Las mujeres y el Estado*. Madrid: Vindicación Feminista, 1987.
- Swann, A. *A cargo del Estado*. Barcelona: Ediciones Pomares-Corredor, 1992.
- Toro, J. *El cuerpo como delito. Anorexia, bulimia, cultura y sociedad*. Barcelona: Ariel, 1996.
- Tubert, S. *Mujeres sin sombra. Maternidad y teconología*. Madrid: Siglo XXI, 1991.
- Varis, *El feminisme com a mirall a l'escola*. Barcelona: Institut d'Educació. Ajuntament de Barcelona, 1999.

Gestió Turística i del Patrimoni Cultural per a un Desenvolupament Sostenible

Quadrimestral. 6 crèdits

COORDINACIÓ DE L'ASSIGNATURA:

Joan BOU GELI (Càtedra UNESCO UV-UH «Desenvolupament Humà Sostenible, Equitat, Participació i Educació Intercultural»)

OBJECTIUS:

Analitzar les iniciatives públiques de planificació democràtica que han de permetre l'evolució d'un espai rural cap a un desenvolupament sostenible, mitjançant la construcció i la conservació d'un patrimoni rural en el si d'una política turística integral. Aquestes iniciatives han de contemplar la potenciació de la identitat i la diversitat cultural dels diferents pobles que han integrat i integren aquest espai.

PROGRAMA:

- 1) Planificació democràtica en la gestió del patrimoni natural i cultural
 - a) Sintètica evolució històrica del paper del sector públic en l'àmbit de les polítiques d'intervenció pública.
 - b) Situació de canvi actual en les estructures i les funcions de l'Estat i les seves conseqüències en l'àmbit de les polítiques públiques.
 - c) El mercat social i les estructures «non profit» com a alternatives d'iniciatives públiques en la prestació de serveis i particularment en el turisme.
 - d) Diferents fases en el procés de presa de decisions públiques.
 - e) Elaboració d'un programa de política per a un turisme cultural i ecològic com a motor d'un desenvolupament sostenible.
- 2) Patrimoni, gestió social i cultural.
 - a) Manifestació i suport de la identitat cultural
 - b) La diversitat cultural com a instrument turístic per a un desenvolupament sostenible
 - c) Tractament de la identitat i la diversitat cultural
 - d) El testimoni dels jesuïtes: les reduccions, «la província dins de l'altra província», l'arquitectura jesuítica. Regionalització turística. Els 30 pobles.
- 3) Desenvolupament sostenible en un espai rural
 - a) L'espai rural com a àmbit de desenvolupament sostenible
 - b) El cas de Misiones: la selva, la *chacra* i les plantacions.
 - c) Desenvolupament sostenible, gestió ambiental i ecoturisme en àrees protegides de Misiones: parc nacional de Iguazú, parcs provincials i la reserva de la biosfera de Yaboty.
 - d) Mètodes i tècniques d'investigació de les potencialitats turístiques en l'espai rural.
 - e) Construcció d'un patrimoni rural integrat per al desenvolupament sostenible. Ecoturisme i desenvolupament rural integrat. Conservació del patrimoni rural.

METODOLOGIA:

El programa de l'assignatura es durà a terme mitjançant l'exposició de diferents temes per part del professorat d'Amèrica Llatina:

- Universidad Columbia del Paraguay
. Prof. Arq. Luís Hernáez
- Universidad Nacional de Misiones (UNaM) - Argentina
. Prof. Lic. Emilce Cammarata

. Prof. Lic. Beatriz Rivero

– Universidade Regional do Noroeste do Estado do Rio Grande do Sul (UNIJUÍ) - Brasil

. Prof. Lic. Emir Limana

Els estudiants hauran de preparar una memòria de la matèria treballada a classe.

AVALUACIÓ:

Els estudiants hauran de presentar una memòria de les matèries treballades a classe. Per poder ser avaluat l'estudiant haurà d'haver assistit, com a mínim, a un 80% de les classes impartides.

BIBLIOGRAFIA:

A l'inici del curs es distribuirà a cada estudiant una relació bibliogràfica necessària per l'assignatura .

NOTA:

Aquesta assignatura correspon al Mòdul 4 - 2000 de la Xarxa Temàtica de Docència ORTUDES-Orde-nació Territorial: turisme, patrimoni cultural i desenvolupament sostenible, amb el finançament de l'Agència Espanyola de Cooperació Internacional del Ministeri d'Assumptes Exteriors del Govern Espanyol.

El Desenvolupament Humà Sostenible: Cultura, Salut i Medi Ambient

Quadrimestral (2n Q). 6 crèdits

Jordi DE CAMBRA i Xavier RAMBLA (titular i cap de Projecte a la UV de la Càtedra UNESCO «Desenvolupament Humà», Universitat de Vic–Universidad de La Habana), Ernel GONZÁLEZ (cap de Projecte a la UH de la Càtedra UNESCO «Desenvolupament Humà», UH-UV) i Jorge DUHART (president de la *Universidad Bolivariana*, Santiago de Chile)

Horari: dilluns i dijous de 17 a 20h. L'assignatura consistirà en quatre seminaris de 15 h cadascun. Totes les sessions presencials es faran dins de l'horari previst. El seminari 1 començarà el primer dia lectiu de les assignatures optatives de l'Escola Universitària de Ciències de la Salut. Llavors s'informarà de les dates dels seminaris 2 i 3, que depenen de l'estada dels professors visitants. El seminari 4 se celebrarà les dues primeres setmanes de maig.

OBJECTIUS:

1. Presentar i discutir els conceptes referits al «desenvolupament humà sostenible» a estudiants de diverses titulacions
2. Discutir l'aplicació d'aquests conceptes en l'exercici de diverses professions
3. Elaborar projectes de treball transdisciplinaris sobre el desenvolupament humà sostenible

CONTINGUTS:

Seminari 1. El desenvolupament humà sostenible. Els conceptes de participació, equitat i educació intercultural.

Seminari 2. Desenvolupament local, cooperativisme agrari i participació

Seminari 3. Formació participativa del personal sanitari

Seminari 4. Síntesi: els vessants ambiental i cultural del desenvolupament humà sostenible.

PLA DE TREBALL:

L'assignatura s'organitzarà com un seminari, on participaran tant els professors responsables, com els professors convidats, com els/es estudiants.

Es distribuirà en quatre seminaris presencials de 15 hores al llarg del curs acadèmic, de tal manera que els/les estudiants puguin planificar la seva feina des del començament del curs i elaborar-la entre les sessions. Està previst que diversos professors/es de la Xarxa UNESCO/UNITWIN Medeuramèrica per al Desenvolupament Humà participin en aquestes sessions.

Els/les estudiants hauran d'elaborar un projecte col·lectiu d'intervenció transdisciplinària per al desenvolupament humà, que els valdrà el 50% de la seva qualificació. Obtindran l'altre 50% mitjançant un assaig escrit de poques pàgines on discuteixin críticament la importància de l'enfocament transdisciplinari per a la seva àrea professional.

Al primer seminari presencial es presentaran diversos projectes d'intervenció transdisciplinària impulsats per les universitats de la Xarxa UNESCO/UNITWIN Medeuramèrica per al Desenvolupament Humà. Aquests poden suggerir els temes que després triaran els/les estudiants. Una llista indicativa de temes pot ser la següent: el desenvolupament comunitari i la salut pública, potenciació del cooperativisme agrari, l'accés de les minories culturals a l'alfabetització i la comunicació, el redreçament de zones rurals en declivi, la participació en les decisions urbanístiques, la coordinació de les petites empreses al territori, les universitats comunitàries, i el patrimoni de la medicina tradicional.

BIBLIOGRAFIA GENERAL DE REFERÈNCIA:

Presentem una breu llista indicativa. A cada seminari es lliurarà una bibliografia més detallada

Acevedo, M. i altres (2000) *El resignificado del desarrollo*. Buenos Aires: Fundación Unida.

Banc Mundial (1978-2001) *Informe sobre desarrollo mundial*. Madrid: Mundi Prensa.

Comissió Mundial sobre Cultura i Desenvolupament (dir: Pérez de Cuéllar, J.) (1997) *La nostra diversitat creativa*. Barcelona: Mediterrània.

Delors, J. (1996) *Educació: hi ha un tresor amagat a dins*. Barcelona: UNESCO.

PNUD (1990-2000) *Informe sobre el desenvolupament humà*. Barcelona: Mediterrània.

RECURSOS A INTERNET:

Carta de la Terra www.earthcharter.org

Cimera Mundial de l'Alimentació www.fao.org

Consell de la Terra www.earthforum.org

Observatori sobre el Desenvolupament Social www.socialwatch.org

Organització Internacional del Treball www.ilo.org

Programa de Nacions Unides per al Desenvolupament www.undp.org

Informe Brundtland sobre Desenvolupament Sostenible www.unesco.org

